

Sahibi ve Yazı işlerini

fiilen idare eden

EDİP KARAMAN

Idarehane : Fatih-Kızıtası
Binaemini sok. No. 18-1st.

P. K. 43-Fatih

DİCLE-FIRAT

ABONE OLUNUZ

Doğunun ekonomik ve kültürel kalkınması uğrunda yoluna dikilen her engeli aşarak azimle yayınına devam eden Dicle-Fırat'a abone olunuz.

YIL: 1 — SAYI: 6

AYLIK FİKİR GAZETESİ

Flak : 100

DOĞULU

MİLLETVEKİLLERİ

Dicle - Fırat Toplattırıldı

UMUMİ DURUM

Demokratik Rejimin Kaderi

Edip Osmanoglu

Bugünkü dünyamızda, memleketlerin üç kategori içinde toplanırları bilinmektedir: 1 — Sanayileşmiş kapitalist memleketler. 2 — Sanayileşmiş sosyalist memleketler. 3 — Sanayileşme yolunda olan geri kalmış memleketler. Aynı kategoride yeralan ülkeler arasında da iktisadi gelişme ve kalkınma hızı bakımından farklar mevcuttur. Memleketimiz geri kalmış ülkeler arasında ileri ve önemli bir yer kaplamaktadır.

Bununla beraber Türkiye'nin, tarihinin en nazık ve en çetin bir safhasında bulunduğu inkâr edilemez. Böyle kritik bir dönemde, kaderlerini demokratik rejimin kaderine bağlamaları gereken fert ve zümrelerin birleşerek demokratik rejimin yerleşip yaşamasına azami gayret göstermeleri lâzım gelir.

Akla ilk planda, şöyle bir sual gelmektedir: Türkiye'de demokratik zümreler hangileridir? Bu sual vuzuhla cevaplandırılabilir. Bu takdirde mesele, yarı yarıya halledilmiş demektir. Eşle söylenmelidir ki; bugünkü manzara kötümserlik telkin etmektedir.

Her çeşit imkandan istifade eden urkçı azınlık dışında milletin ve aydınların büyük çoğunluğunda bir dağınıklık müşahade edilmektedir. Demokratik bir cephenin elemanları olarak tahmin edilmeye elverişli orta tabakanın ayrıklı ve serbest meslek kânaatlarından gelenlerin politikaya atılmış olanları şuraya buraya serpilmiş vaziyettedirler.

Cemiyetin iki temel unsuru teşkil eden işçi ve sermayedar zümreler henüz kendilerine mahsus, demokratik rejimi yürütmeyecek herhangi bir istikametten mahrum görünmektedirler.

Memurların üst halkasının ekseriyeti şimdilik kaderlerini istikametsiz sermayedar zümreye bağlamış durumdadırlar. Memurların alt halkasının ekseriyeti ise sefil bir maddi hayat vasatı içerisinde oldukları halde halâ bir küçük burjuva psikolojisi içinde orta tabaka eriyor endişesini izhar ederek emekçi kitlelere tepeden bakmaktadırlar.

Türkiyede, talebe kitlelerinin aktif rolleri azımsanmamakla beraber onlar da henüz kristalize olmuş bir hatti hareketten mahrum gözükmektedirler.

Maalesef, 27 senelik halk partisi iktidarı, bütün gayretlerine rağmen Türkiye'de hürriyet sever bir burjuva sınıfı yaratamadı.

Toprak sahiplerinin ve ithalatçıların demokrat parti devrinde memlekette nasıl bir ahiâki dejenerânsa sebebiyet verdikleri mâlumdur. Türkiye'de bilhassa bu iki zümre demokratik rejimi bir demagojik rejim haline sokmağa çalışmaktadırlar.

Yukarıda kaba taslak bir şekilde çizilen tablo vaziyetin vahametini göstermektedir. (Devamı 6. sayfada)

Doğunun Kalkınması Konusunda Birleştiler

Ankara - bütçe müzakerelerinde, doğunun kalkınması ve doğuya yatırılacak yatırımlara sıra geldiği vakit doğulu milletvekilleri parti farkı gözetmeksizin doğunun süratla kalkınmasını ve buraya fazla yatırım yapılmasını istemişlerdir. Bu suretle uzun maziye sahip ve bilhassa demokrat parti zamanında faslasiyle kullanılan bir demagoji gelenegine de son verilmiş oldu. Hatırlardadır ki; demokrat parti zamanında yatırımlar

bir miras yedi fütursuzluğuyla ege ve emsali bölgelere akıtılırken doğuya da devlet elinin uzatılması dilek ve arzulari izhar edildince, memleketin doğusu batısı yoktur safatası tekrarlanır bunu, Atatürkçü basın da sonuna kadar desteklerdi... Bundan böyle de milletvekillerinin, bağrından kopup geldikleri doğu bölgesine ve perisan insanlarına, parti farkı gözetmeksizin birleşip hizmet etmelerini temenni ederiz.

Dicle Köprüsü

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ

ANAYASA MAHKEMESİNE BAŞVURDU

Türkiye İşçi Partisine Ankara Senâtorü Niyazi Ağırnaslı'nın girmesi üzerine İşçi Partisinin antidemokratik kanunları anayasa mahkemesinde iptali için müracaat hakkı doğmaktadır. Öğrendiğimize göre işçi partisi etrafı bir çalışmadan sonra anayasa mahkemesine başvurmuştur. İşçi Partisinin müracaatı bütün anti demokratik kanunlara şamil olmakla beraber bilhassa Türkiye'de fikir ve basın hürriyetini temelden çökerten mahut ve meşhur 141. ve 142 maddelere yönelmektedir. Netice bilhassa anayasa mahkemesi azalarının tutumunu göstermesi bakımından merakla beklenmektedir.

★

Antidemokratik Davranışlar

Çeşitli yerlerdeki muhabirlerimizden haberler alıyoruz. Gelen haberlerin özü şu: Bazı yerlerde, idare amirleri D.P. Devrinde olduğu gibi kanunsuz hareketlere girişmektedirler. Ezcümle gazetemi-zin satışına mâni olmaya çalışmaktadırlar. Gazetemiz diğer bütün gazeteler gibi kanuni usullere uygun olarak çıkmaktadır. Binaenaleyh diğer gazeteler gibi kanun himayesindedir. İdare amirlerinin, zihniyetlerini açık rejim kaidelelerine uydurup kanunsuz hareketlerine son vermeleri lâzım gelir.

TÜRKİŞ VE SOSYALİZM

Bir arkadaşımın anlattığına göre Türkiye İstanbul'a gelirken bir gazetecinin kulağına, „Gökhan'ın kafasını kıracağım. Biz ona böyle mi yap demıştik? Biz sosyalizm yolu ile iktidara geleceğiz, diye fıslıdamıştır.

Tabii bu, danışıklı bir doğuş. Zaten Türkiye'nin propagandacıları dört bir yana dağılmışlardır. Herkesin nabzına göre şerbet vermektedirler. İş, iktidara gelmektir, otesi kolay.

Türkeş ve adamları için iktidara götüren her yol meşrudur. Ummetçile ümmetçidir. Sosyalistle sosyalisttir, Kapitalistle kapitalisttir. Azınlıklara mensup olanlarla insanıyetçidir. Hasılı ne ararsan bulunur derde devâdan gayrı... Hem niye sosyalizmine inanmıyalım.

HALKI RAHATSIZ Eden Hoparlörler

Derik - Derik'ten alınan haberlere göre Derik Kaymakamı, kazada bir tedhiş havası estirmektedir. Vatandaşlar huzursuzluk içindedirler. En ufak bir hata en şiddetli cezalarla mukabele görmektedir. Halk devlet dairelerine büyük bir kuşku içinde gitmektedirler. Kaymakamla karşılaşmak için yollara göçmü dikilmektedir... Kaymakamın bir başka marifeti de şu: Belediye bir radyo koydurmuş başına başbekçi. Her dükkânın, kahvenin, evin önüne bir hoparlör yerleştirilerek gece gündüz radyo durup dinlenmeden yüksek sesle yayın yaparak halk rahatsız edilmektedir. Yapılan şikâyetler sert tepkilerle karşılanmaktadır...

ÇİZGİLER

Hamit Mazıdağılı

Baksanıza. İrakta da iktidara gelenler baasçı yani sosyalist.

Neyse Türkiye'nin iktidara geldiğini farz edelim ve icraatından birkaç madde sayalım: 550 doğulu, sürgüne, 4000 doğulu, Sivas kampına 1000 mayın tarlasının doğu hudutlarına döşenmesine. Bu rakamlar Türkiye'nin millî birlik iktidarı zamanında yaptığı icraatın on mislini göstermektedir. Belki daha fazlasını yapacak ama biz iyimser olalım. Kurşuna dızmeler de olacak mı dersiniz? Olabilir. Ama biz iyimser olalım.

Millî Birlik iktidarı zamanında karşısında halk partisi ve onun lideri olmasaydı yukarıda verilen rakamlar aynıyle vaki olurdu...

(Devamı 6. sayfada)

DOĞUNUN EĞİTİM PROBLEMİ

VE

ZIYA GÖKALP ÜNİVERSİTESİ

Ekrem TUNÇ

Doğu her sahada geri kalmış İktisadi, sosyal, kültürel hasılı "A'dan Z'ye kadar" her sahada geri kalmıştır. Fakat asırmız bu uçurumları ızale etmeye yoneticileri zorlamaktadır. Zira bu büyük farkları devam ettigi taktirde, kutleler arasındaki hoşnutsuzluk istenmeyen sonuçlar doğurabilir. Onun için yolların ilgisizliğine uğrayan ve her gelen idareci zümre tarafından küçümsenen bu bölgemize de eğilmek artık şarttır. Bu aç ve işsiz güçsüz bölgemize, iktisadi tesislerin yanında onlardan da önce kültürel tesislerin kurulmasının elzem olduğu kanısındayım. Zira halkı uyandırmalı ve medeni insan olduğu şuurunu aşılamalı ve yıllarca hasret kaldığı okullara kavuşturmalıdır. Okul doğu için ekmetken ve sudan önce gelir, Hatta enaz cami kadar mukaddes bir yuvadır onlar için.

Bence hükümetin yapacağı ilk şey sudur. Köyleri birleştirmeli ve meydana gelecek büyük köylere su, elektrik, yol ve hepsinden önce öğretmen göndermeli. Hatta burası mahrumiyet bölgesi telakki edildiğinden, buralara giden memurlara bir takım avantajlar sağlanmalı. Bak o zaman memn ve teknişyen nasıl doğuya koşuyor. Ayrıca bölge yatılı orta okulları, ziraat ve san'at okullarını fazla açmakla her yandan kültürel problemlerimiz gerçekleşecek, diğer yandan iktisadi hayata faydalı teknik elemanlar yetiştirilmiş olacaktır. Bu sistem bütün Türkiyeye uygulanmalı fakat bu çok ihmala uğrayan bölgemize bir öncelik verilmesi kanısındayım.

Bir de yıllardan beri doğunun kültürel ve iktisadi kalkınmasına ışık tutacak ve dolayısıyla sen yıllarda açıkta kalan binlerce hıseliye ilim mabedi olacak olan ZIYA GÖKALP ÜNİVERSİTESİ problemi vardır. Bu Üniversite politik amaçlar yüzünden on yıldan beri bir türlü kuveden fiile çıkamamaktadır. Sabık iktidar zamanında da bu politik saik yüzünden Diyarbakır'da açılması ilim heyeti tarafından uygun görülen üniversite, Erzurum'da açıldı Erzurum'da bölge merkezi olması bakımından bir üniversiteye ihtiyacı vardı. Bu kaçınılmaz bir gerçektir. Fakat burada da açılan üniversite çok ilgisiz, öğretim tiyesi kadrosu az ve üniversitenin incelemeleri için şartlar ve imkânlar mûsâit olmadı. İçin, üniversitenin faaliyeti kısır kalmaktadır. Bunların tez elden düzeltilmesi ve giderilmesi ile mevcut fakültelere yenilerinin ilâvesi şarttır.

Diyarbakır'da açılması istenen üniversitenin bence teknik bir hüviyete sahip olması şarttır. Zira Ziya Gökalep Üniversitesi, teknik bir hüviyete sahip olduğu taktirde, hem bölgede bu branşlarla ilgili tesislerde ihtisas imkânı kolaylaşır. hem de geri kalmış bölgemizin bu dinamik üniversitesi yeni yetişecek nesilleri için bir laboratuvar vazifesi görcektir. Bol bol inceleme yapmak mümkün olur. Zira Türkiye'nin en büyük Devlet Üretim Çiftliği, Batman Petrol Rafinerisi, Ergani Bakır İşletmeleri ve tekniğe konu olacak daha sayısız tesisler bu havalede mevcuttur.

A'dan Z'ye alamadığı şey, şu ki; İstanbul ve Ankara üniversitelerinin hinterlandı durumunda olan Edirne ve Eskişehir'de Üniversite açılması keyfiyetine daha öncelik verilmesi olmalıdır. Zira bu bölgelerdeki gençlerin İstanbul ve Ankara Üniversitelerinden birinde tahsile devam etmeleri, güney-doğu bölgesinde

(Devamı 7 nci sayfada)

AYIN YAZISI

Ya Doğuluların Günahı Ne?

Dr. Sait Kırmızıtoprak

Türkiye aydın ve düşünürleri arasında enaz tartışma konusu olan problemlerden biri de Doğu'dur. Doğu ile ilgilenenlerin de büyük çoğunluğu meseleye dama yanlış parmak basmaktadırlar. Kimileri Türkiye'nin genel problemlerinden bahsederken, bölgeler arasında doğmuş ve güngüne uçurumlaşan farklılaşmayı görmezlikten gelirler. Yani bir Doğu meselesinin varlığını kabul etmezler. Toplumcu ve ilerici bilinenlerin bu konuda yazan veya konuşanları ise; meseleyi sathi, kıyısından köşesinden ele alırlar, toplumcu görüşün ışığında nedenlere eğileceklerine, yıllardır bilinen ve söylenen sonuçlara değinmekle yetinirler. İrkçi faşist bir diktatöryanın hayali ile "Bozkurt ve Ergenekon" edebiyatı yapanlar, Doğu'ya yumruklarını sıkıp; düşmanlıktan, vurup kırmaktan ve kitle sürgünlerinden dem vuruyorlar.

Bunların yanı sıra eski Osmanlı stili bazı yazarlar var ki; onlar da ayrı bir telden çalıyorlar. 1963 Ocak ayı içinde Burhan Felek'in bir fıkrası yayınlandı. Cumhuriyet'te. Fıkra M. B. K. zamanında kabul edilen bir Kanunla "bühassa Doğu'nun kuş uçmaz, kervan geçmez köylerine dağılan", Yedek subay öğretmenlerden bahsetmekte ve şöyle devam etmektedir:

"Şimdi bu çocuk orada ne yer, ne içti? Bu ayrı. Kiminle konuşur. Ruhi gidasını nereden alır ve Allah'tan başka kime gövner.. çünkü bunları arıyan, soran yoktur. Aileleri dahi bunlarla zor mektuplaşırlar. E bu çocukları böyle leykle yavrusunu atar gibi atmak reva değildir."

Yazı Doğu'da bulunan yedek subay öğretmenlerin acıklı haline bir son vermek üzere birtakım gelişigüzel tavsiyelerden sonra şu cümlelerle son bulmaktadır.

"Düşünün! Yirmi yaşında bir tecrübəsiz delikanlı. tam manasıyla dağ başında bir köyde.. ne telefon, ne jandarma, ne yol, ne otobüs, ne radyo, ne ilaç, ne hekim, ve Türkçe bilmiyen köylü yavruları ne yapar bu çocuk? İlgili ve yetkililer bir an buralarda kendî çocukları olduğunu düşününler.. ve bu satırlara ondan sonra kıymet versinler."

Fıkranın dayandığı temel muhtevayı belirtmek için konuyu biraz genişletelim. Bahsi geçen yedek subay öğretmen bölgelerimizden birinde mecburi görevle bulunuyor. Orada kendilerinden başka yüzbinlerce insan yaşar. Öğretmenin muvakkat bir zaman için katlanmak zorunda kaldığı sıkıntılar, bu yüzbinlerin yüzyıllardır değişmeden süregelen hayatlarıdır. Öğretmen Türkiye toplumunun orta tabakasına mensup biri. İçlerinde muvakkat bulunmak zorunda kaldığı Doğu'lu kitlelere ise; somut emeklerinin geriye kalan artığı ile geçinmeye çalışan kendi hallerine bırakılmış insanlardır. Burhan Felek için Doğu'lu kitlelerin içinde çırpındığı bütün o acıklı tablolar asla önemli değildir.

Hatta Doğu'uların bu çilekesi hayatı ona göre son derece normaldir. Anormal olan, düzeltilmesi gereken yedek subay öğretmeni veya onun durumunda olanları bu bölgede görevlendirmek yani öğretmeni ya hiç göndermemek veya illâ göndereceksek helikopterle, askeri birliklerle ne vasıta ile olursa olsun mutlaka öğretmenin iki yıllık medeni ihtiyaçlarını karşılamaktır.

Burhan Felek; toplumu bir değişmez tabakalar sistemi içinde mütalâa eden ve toplumsal gelişmelerden ürken bir yazardır. Bu yüzden de yıllardanberi kendini orta sınıfın harareti bir savunucusu rolünde gösterir. D.P. nin doludizgin enflasyon yıllarında, Felek büyük bir telâş içerisinde: "aman ne yapıyorsunuz? Orta tabaka gittikçe fakirleşiyor. Bu gelişme cemiyetimizin temel direği olan orta sınıf ortadan silinecektir" diyor. Bu telâkinin açık anlamı şudur: Sonsuz şekilde zenginleşmek veya fakirleşmek önemli değildir. Her mahallede bir milyon doğmuş veya her büyük şehirde yüzbinlerce insan gecekondularda sürünüyor. bu korkunç tezat kılını bile kıpırdatmıyor Felek'in. Onca önemli olan, orta tabakanın erimesi yani küçük burjuvazinin durumunu koruyabilmesidir.

Oysa ki, sosyal kanunlar kişilerin temennilerine uymaz. Milli gelir ve yatırımların devasa kısımları belirli bölgelerin küçük azınlıkları cebine indirir; zaten fakir olan tabakalar büsbütün fakirleşecek, öbür yandan orta sınıflar da bu sosyal gelişmenin zaruri seyrine tabi olarak azar azar eriyeceklerdir. Bu şu demektir: Orta sınıftan millî piyango örneği tek tük yeni sınımlar mahalle milyonlari arasına karışırken büyük çoğunluk, fakirler ucuna itilecektir.

Şimdi bu görüşün ışığında; Doğu Anadolu'da muvakkaten bulunmak zorunda bırakılan bir orta tabaka aydınına Felek'in neden acı acı yakındığı değerlendirilabilir. Yedek subay öğretmenin görevli bulunduğu Doğu'da hayatın çetin, handikaplı olduğu doğrudur. Öğretmen sayısız mahrumiyetler ve güçlüklerle karşı karşıyadır. Ama insaf ile düşünelim. Bukadar yakınlık, bu derece acı tasvir tabloları, bu kalpları paralıyan dramatik manzarasının külfeti birkaç kişisi için mi olmalıdır? Ya yüz yıllardır bu çileyi, bu yokluğu, bu yoksulluğu çeken Doğu köylüsünün günahı ne? İlgili ve yetkililer bir an için kendî çocuklarını, buralarda muvakkaten bulunan yedek subay öğretmen değilde, edebiyen yaşamak zorunda bırakılan bir Doğu köylüsü olduklarını düşünebilirler mi?

Felek'in yedek subay öğretmeni için acı acı burkulan, yakınlık kalemî neden Doğu Anadolu'yu ve insanlarını görmezlikten gelir. Bu rasgele, duyusal bir yakınlık değildir. Yukarıdaki satırların altını (Devamı 7 nci sayfada)

DIŞ DURUM

YENİ GELİŞMELER

Mahmut Bayraktar

Son zamanlarda, dünyamızda bazı gelişmeler kaydedildiği görülmektedir. Bir yandan Sovyetler Birliği ile Amerika Birleşik Devletleri arasında bir yakınlaşma hissedilirken diğer yandan Avrupa'da bazı bloklaşmalar müşahade edilmektedir. Aynı zamanda Sovyetler Birliği ile Çin Halk Cumhuriyeti arasında da ideolojik bir ihtilâf başgöstermiştir. Avrupa'daki bloklaşma şöyle hülasa edilebilir: Dogol-Adenaver mihrevi. Anglo-Sakson mihrevi. Dogol İngiltere'nin Avrupa muvazenesindeki rolüne ağır bir darbe vermekle meşguldür. İngiltere ile Fransa arasındaki ihtilâfın esası, müsterek pazar hakkındaki değişik görüşlerde toplanmış bulunmaktadır. Fransız devlet reisinin görüşüne göre İngiltere hiçbir zaman tam olarak bir Avrupa devleti olamamış ve Avrupa siyaseti daima Avrupa birliğine bozmayla yönelmiştir. Dogol'e göre İngiltere Avrupa ile müstemlekeleri arasında bir mütevasıt rol takınmakta ve bu durumu sürdürmek istemektedir. Bu vaziyet ise Avrupa'da tam bir vahdet kurulmasına engel olmaktadır. Ya Avrupa'yı birinci planda tutacak ya da müstemlekelerini İngiltere buna yaşanamamakta ve Dogolü infiradılıkla itham etmektedir. Adenaver İngiliz siyasetine güvenemediği için Fransa'yı kur yapmaktaki fakat Fransa'nın ne derecede kendi emellerini tahakkuk yardım edebileceği hususunda tereddüde düşmektedir. Bilineceği veçhile batı Almanya ile doğu Almanya, batı Almanya ile Polonya arasında ihtilâf vardır. Adenaver bu ihtilâfları kendi lehine halletmek için Dogol'e az çok teveccüh etmektedir. Fakat Amerika Birleşik Devletleri İngiltere yanında yer alınca Adenaver'in durumu güçleşmekte ve sonuna kadar Fransa'yı destekliememektedir.

Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyetler birliği münasebetlerine gelince: Küba buhranı iki büyük devlet arasında yaklaşmaya sebep oldu. İki devlet harbin eşliğinde, uçurumun kenarında el sıkışmak basiretini gösterdiler. Anladılar ki; herhangi bir tehlikeli durumda ikisinin arasına girebilecek bir kuvvet yoktur. Birbirlerine etraflarındaki küçük devletlerle gösteri yapacaklarına, doğrudan doğruya birbirlerini muhatap tutmanın daha doğru olacağı kanaatine vardılar. Böylece kısmen de olsun küçük devletlerin şantaj devri kapanmış oldu. Bu siyaset icabı iki büyük devlet kendilerinden ve kısmen İngiltere'den başka kimsenin nükleer silâhlara sahip olmasını arzu etmemektedirler. Birçok devletin nükleer silâhlara sahip olduğu bir dünyada barışı korumanın zor olacağı kanaatindedirler. Bu cümleden olarak sahip oldukları nükleer silâhların kullanılmasını da muttefiklerine vermek istememektedirler. Böylece bir savaşın önüne geçilebileceğini sanmaktadırlar. Oyle anlaşıyor ki, Amerika'nın birçok muttefikinin topraklarından fuze uslerini sokturması tesadüf bir hadise değildir. Malûmdur ki; Sovyetler de Küba'daki fuze uslerini kaldırmışlardır.

Sovyet-Çin ihtilâfı tamamen ideolojik ihtilâf mahiyetinde olup dünya sosyalist siyasetinin en iyi nasıl istikametlendirilmesi bahis konusudur. Ama gene de bir ihtilâftır ve önemlidir.

RÖPORTAJ

Mayın Tarlalarının ötesi

II

Liceli - Halit Nazmi

Uç kuruşa yaptıklarını 15 kuruşa satarlarmış ve bızı kazıklarlarmış Yüzbaşı dedi ki: Kemâl Paşa bunların hepsini temizledi, bundan sonra rahata kavuşacağız Karnımız tok, sırtımız yamasız. Hep beraber kardeş gibi geçineceğiz...

Benim yüzbaşım çok temizdi, çok dürüstü, çok namuslu adamdı. Şimdi düşündüyorum onun aklı da benimki gibi kıtmış...

Tezkerem koynumda, sülüsüm elde, müzaffer olmanın sevinciyle Licinin yolunu tuttum. Tam bir ayda eve vardım Anam da Allahın rahmetine ermişti.

Bir ay ha bura senin, ha bura benim aşındırmadığım kapı kalmadı Al-lâh tâhar âğadan razı olsun, beni yanı-na aldı. Bir seneye yakın Erzurum - Diyarbakır, Diyarbakır - Erzurum katırın arkasında gidip geldik Hey gidi gençlik hey! On katırı Apo yalnız başına yüklerdi Apo bu günümüzü görecekti

İlk çocuğumun adını Kemâl koymuştum. O oldu İkincisi, üçüncüsü de öldü. Çerkomu Allah bağışladı, fakat mayın parçaladı Diğerlerinin mezarı pısta şirrodadır Fakat ya çerkomun! çerkomum mezarı nerde. Çerkomu gomecek toprakta yokmuş bu elde...

Çerkomun askerde gözü açıldı, Askerde serildi serpildi. Askere giderken ince zayıftı terhis olupta eve geldiği zaman nâh şu kandan içeri girmiyordu. Çerkoma çerkoma yaramıştı. Tencereyle meyir önüne koyardık çerkom doymazdı

—Soba karavanaya fena alıştı, bundan sonra nasıl doyarız Diyirdi.

Fakat çerkom .hêdi hêdi hewisya birçi bûne, her roj nanû, bivaz bûn kismetî. Bir tas suda içince alhamdullâh diye elinin tersiyle ağzını siler, büyüklüğünü burardı Hiç sofrada dayanca kalkmadı ona yanarım Oğul

Bir iki ay Licede bos gezdi, ev yapanda yoktuğu gide amelelik yapı...

—Babo ben giderim Diyarbakire orada muhakkak is bulurum Beş lira Hassodan, beş lira bizim çırpının parasını, iki buçuk ta simoko-çerkom şafakla kalktı Oğul makine ile git

—Babo nasıl vereyim ikibucuk makineye, akşama kadar nasıl olsa varırım

Çundunaté xer bûbo,

Vagerandinaté zer bûbo

.Gidişin hayırla, dönüşün altınla, diye anası dedi ve arkasından bir tas su dokmekle uğurladı çerkosunu

Çerkom Diyarbakırın yolunu tuttu âradan yirmi gün geçti bir de baktık gece yarısı çerkom karışmaya çıktı

Bir zayıflamıştı, bir süzülmişti, yüzüne bakmaktan utanıyordu, dışarı çıkmaktan utanıyordu

— Oğul canın sağ olsun Ne bulduksa onu yeriz dediğinde çerkom iki bölüküm oluyordu, kulakları kızarıyordu, Bize Diyarbakirde ne yaptığını ne ettiğini anlatmadı.

Bir gece bız yatağa girdikten sonra, derdini ocağın başında perişana anlatıyordu Babasına anlatıyordu avradına anlatıyordu, gönlüne anlatıyordu

İki gün iş bulamamış Dicle'den kum çeken bir arabaya üç günlüğüne tutulmuş 15 kâğıt almış.

İnşaat, kiremitanelerine baş vurmuş, eli boş çıkmış ilindeki parayı da ekmeğe, hana vermiş. Artık handa yatacak 50 kuruşu da yokmuş. Bir iki gece dışarda uykusuz, aç kalmış

Hasan Paşa hanının önünde bir sîlindir şapkalı bey.

— Gelsene buraya demiş. Al bu sandıkları ve beni takip et.

Bey gidiyormuş o takip ediyormuş. Fakat bey hızlı gidiyormuş. Açmış, uykusuzmuş zor beyi görebiliyormuş. Bu sırada birisi kendine çarpmış. O pardon demiş Diğer:

— Allahın Kürdi gözün kör mü, diye çıkmış

Ah ekmeğ parası olmasaydı, karnı tok olaydı, omuzundaki sandıklar olmiyaydı, ona gösterecekmiş. Pêrişan, gözü önüne gelmiş, allahtan belasını bulsun diye sesini etmemiş. Bütün kuvvetiyle beye yetişmek için koşmuş. Bey kendisini bekliyormuş. Ters ters yüzüne bakmış

— Dızının bağı mı çözüldü, nerde kaldın diye çıkmış. Utanmış, küfr etmiş içünden kendi kendine. İyiki bey bir şey daha dememiş. Yoksa sandıkları bırakıp geri dönecekmiş.

Apartmana götürmüş. Almış elli kuruşu, doğru fırının önünde kendini görmüş. Hemen oracıkta, fırın-bâşına diz çökmüş, sıcak sıcak yemiş somunu-nu ve karar kılmış Liceye gelmeği. Gurbet bize göre yer değilmiş Perişanla o bir tek gölge olmuşlardı, bir vucut olmuşlardı ve ben uyuyup kaldım sonrasını öğrenemedim.

Çerkom azmı çekti, Yoksa ne işi vardı kaçakta Ah evlât ah! baban öleydi

Şafakla dahla âğana gıderdik. Odunumuzu yüklenirdik, öyle Liceye varırdık Hacı Alının fırınında alırdık 150 kuruşumuzu Bir gün dediler ormancı dedi Yasak odun Var mahkeme, odun, di Yasak odun. Var mahkeme, odun, kütürene

Oğul ne yapaydık Çerkom oduna leitmedi

— Babo hükümetle aramız acılmasın. Şeriklikte onbaşıyla çavusa; terhis olma-kanına İlaat edecksınız Onbaşı, avlâta kanundur. Askerken onbaşıyla aran açılırsa hem karavana yok, hem hooeete, hem dayaktasın Aman oduna gitniyelum babo

Ongün gitmedik aç kaldık Bir akşam Husno geldi bize . Benim atım var çerko! Benim param var Çerko Ben ki... çindinden tuttumsa o şimdi dağdır Odunla karın doyulmaz avrat gibi oturmakla kimse insana bakmaz. Kendine acımıyorsan, babana, coluk çocuğuna-aci Onlar niye aç kalsın, sen erkek de-ğil misin Hasso. Simiko daha geçen sefer benden 300 lira aldılar Bir sene-lik geçirmiş temin ettiler Evlerine buzdav da aldılar arpa da aldılar, darı-da aldılar gaz aldılar tuz aldılar Ev-lerini anbar ettiler Ben birinin elini tuttumsa o aga olur. Bey olur çok çok bu iş iki haftada olur

Bilirim seni çerko, sen benim sokak kardaşımın kırata atladın mı bir haf-talık yolu dört günde alırsın

ŞİİRLER

KORKUSUZ

Yani bu ellerinizle vur-kır edece-
giz.
Yani bu yüreklerimizle yakacağız
yalaz-yalaz
Yani bu turnaklarımızla bu dişle-
rimizle

Yani eskiyi yeniyi ne varsa yıka-
cağız
Yani ölmek için yaşayacağız
Yani yaşamak için öleceğiz.

Hüseyin ARUK

A S A L A K

Memo ağacı dikti
Büyüttü
Derken çiçek
Sonra meyva
Tatmak istedi.
Bırakırmıydı asalak
Sen yemesini bilmezsin
Benden başkası yerse
Deviririm ağacı kökünden
Hem de üstüne.
Yalvardı Memo
Olmadı,
Yakardı Memo
Olmadı.
Ama ben yetiştirdim benim
hakımı.

Kıyametler koptu
Gizli maksatlı dediler
Asalaklar birleşip susturdular Memo'yu.
Bir saban boyu düşündü
Bunu iki saban
Üç saban boyuna çıkardı
Memo baktı çaresiz
Tattı meyva'yı
Ve bitti yaşantı,
Zehirlenmişti meyva.
Tüm didinme semeresi
Bir çukura atılmakmış.
Bu noktada
Evren utanmadan
Tarih tekerrürden ibarettir.
Senfonisini çalıyordu,
Mahmut Toprak

Diyecek oldu.

W E L Â T

Dicle-Fırat Dicle-Fırat
Hişyar bibin xurtên welât
H'es'o memo Qey ne weye
Dicle-Fırat ji bu meye
Çehvan veken ji xewa şêrin
derman biken biwî birin
tahsil biken roj u şeve
dewê ji bu me her eve

dengê te hât Ruj me hilât
Xilâs bibin jiber lamât
Welâtê me xarâbeye
Şêrine wek Fend u nebat
Dicle-Fıratê xwer bûxûnin
Farza lime cehd u xabât
dâ câhilî nav me bireve
Farza wekê sawm u salât

İsmet KILIÇ

TATVAN

Tercümesi :

M E M L E K E T

Dicle-Fırat. Dicle-Fırat, uyanın memleket gençleri. Böyle değil mi? Heso memo. Dicle-Fırat bizim içindir. Tatlı uykudan uyanın. Memleket yaralarını tedavi ediniz. Gece gündüz ilim tahsil edin. Yolumuz yalnız ilim yoludur. Sesimiz bizim için doğan gündür. Memleketimiz çok bakımsız kalmıştır Bu ihmale uğramış memleket girin bir memleketidir. Dicle-Fırat'ı okuyunuz Çalışmak lâzım cahilliği aramızdan kovmalıyız. Çalışmak vatani imar etmek bizim için Dini bir vecibe gibi olmalıdır.

Hani keklik avında her kes bir ta-neyle dönerdi. Sen torbayla getirirdin. Hassoyla simiko kadar da olamiyorsun. İnanmazsan kahveye git Artık kimse Hasso demiyor. Simiko demiyor. Hassan ağa. İsmail ağa diyorlar.

.Sé roj çiyê ômeryan, du roj binê hat, bu penç roj. rozekji éva bu şeq. O kadar donuş etti .bu hafta ondan son-ra gel keyfım gel Ağa da sensin paşa da sen. Sen benim arkadaşımın, kim-seye söylemedim Licede kime 300 lira versem O gider. Fakat sana acıyorum, babayığitligen açıyorum. Mahalleliyiz biz, Licelhyiz biz, isteriz hepimiz evinde un-la Eve yolla sizin teştî doldursunlar. Arkadaşlık öldü mü. Biz hangi güne dur-muşuz.

.Ketun û, ji b o jê minarê . anê (düş-şüp kalkmak erkekleridir.) yarın ben de ölebilirim. Benim coluk çocuğa bakmak sizce düşer. Cuma akşamı gidiyoruz Eğer istersen 300 lira veririm. Benim kıratı da alırsın, revandır. İyi düşün, iyi taşın, sonra pişman olmyasın Kifle 15 kişi-dir. Yarın uğramın sona dedi Apo Ha-tirê te ve gitti.

O gece sabaha kadar. Anası perişan ve çerkomla konuştuk. Vazgeç oğul vazgeç bu işten dedikse de fayda etmedi. Delivan, kâli van, Momun Ağa, Şaar, Camı ve koluçek mahallelerinden ölen-leri tek, tek saydık. Bu iş kan kokuyor oğul vazgeç.

— Ne yapam Babo! önmüz kıştır, nasil bahara atarız kendimizi. Bu sefer gideyim bir daha gitmem Simiko ile Hasso da bir sefer gitmiş. Ben de bir sefer gideyim.

— Gönlüm razı değildi oğul. Fakat ne yaparsın kış aklına gelince, kar gelince, u gelince, tut gelince karın üzerinde kızarmış ayaklarıyla perişanım gözümün önüne gelince. Var git oğul var git. Kazasız belâsız git diye karar verdik. Dilim tutulaydı, aklım duraydı, deli olaydım oğul nasıl söyledim.

Ah çerkom Ah! Çerkom kanun bi-lirdi, nizam bilirdi, nöbet görmüşü Fa-kat oğul.

.Qurqura zikê birçi

Serdestê tırsa mirinê.

.Aç midenin sesi, bastırır ölüm kor-kusunu) dedi Apo.

— S O N —

★

Dicle-Fırat Gazetesi yazı işleri
Müdürlüğüne

Büyük emek mahsulü olduğunu bil-düğümüz Dicle- Fırat gazetenizi büyük bir alâka ile okuyorum. Bu mucibi min-net hizmetinizden dolayı tebrik ve şük-ranlarımız sunarım Saygı ve selâmlarım-la.

Selâhattin Gümgüm
Varto

İKTİBASLAR

İKİ AĞIR MESELEMİZ

III

Prof. Namık Zeki ARAL
İktisat Gazetesinden

ŞARKE TA ASAYİŞ: Diğer taraftan devlet nüfuzunun ve sultanının kîfayetsiz kaldığı bu havalide dağa çıkan şakı tek başına bütün cerelangını tehdidi altına alabilmekte ve o kîfayetsizliği istismar yolundan (ihbar) ları dahi önleyerek kuvvette ve kudrette kendini hükümetle hemen hemen aynı seviyede göstermektedir. Şırf bu hale bakarak denilebilir ki yarın dışarıdan sırayarak bir kıvılcım ile - Allah esirgesin - burada bir yangın zuhur ederse mes'ûlünü havâli halkı arasında aramaktan ziyade muntakayı evvel ve ahır ihmal etmiş olmamızda bulmak lâzım geldiğini düşünmeye ve harekete geçmeye zaman varken şimdiden hep birlikte teslim etmeliyiz. Buralarda Devlet sultanının ne derecelerde zaaf halinde olduğu ve muntakanın sadece asayiş ve emniyet bakımından ne derecelerde ihmale mâruz bırakılmış bulunduğunda hakkında bir fikir edinmek için Dahiliye vekilimizin ahiren mecliste kendi parti gurubuna verdiği izahatı gazete sütunlarında okumak kâfîdir. Vekilimiz ezcümle diyor ki (Millî hudutlarımız içinde çözüm beklemektedir. Doğu halkı bu güne kadar lâyet olduğu iliyi görmemiştir. Bu bölgelerde vazife görecekt memurların bir takım eşhasın elinde oyuncağı olmaları önlenmedikçe gerçek huzur mümkün olmaz. Memuru irtikap ve irtişa zilletine sürükleyen zeminin islah edememek zor tedbirleriyle durumu düzeltmek bir hayal olur jandarma teşkilâtının silah, muhabere, rûyet, yiyecek, giyecek ikmalî noksandır jandarmayı köyün ardından geçirin bir teşkilât olmaktan kurtulmalıyız. Yiyeceğini vazife esnasında konakladığı köyden temin eden insanlar veya teşkilât itibarını kabederler. Mayınlanmanın yarattığı facialar ve vatandaş hukukunun ihlali mutlaka düzeltilmelidir. Bu gün mayınlanmış arazinin haritası dahi çıkarılmamaktadır. Yerleri belli değildir. Mayınlanan arazinin yanındaki mayınsız arazi de kullanılmamaktadır. Hudut karakollarında vazife görenlerin hizmetten ziyade nimete kaymalarını yaratan zemin ortadan kaldırmak lâzımdır. (Ulus 12/ Eylül/1962) Şark vilâyetlerimizde vaziyet odur ki buralarda amme işlerinin yolunda yürümediğini gördükçe kabahat (ağa) lara onlara (Kuzmak) dan, aklımızda geldikçe bunları yerlerinden yurtlarından, mallarından mülklerinden etmeğe kalkmaktan ziyade yapmamız lâzım gelen iş hükümetin bu havalide hiç değilse diğer memleket aksamı için olduğu kadar alâkasını fiilen temin eylemektir. Bu kadari yapıldığı takdirde dahi şarkta derebeylik devri bakayası denilen halin ortadan kalkacağına şüphe edilmemelidir. Dahiliye Vekilimiz de isabetle: Hükümet olarak doğu ve güneydoğunun kalkındırılmasını birinci plâna almış bulunuyoruz, demektir. Kalkınma bakımından muntaka halen iki türlü muhatara karşısındadır. Biri bugünkü haliyle muntaka için hususî teşebbüs ve hususî sermaye şahsından yatırım ummak hayal beslemekle müsavi düşektir. Zira hususî sâha bu havalide tahsis edilecek yatırımları kâfi derecede emniyetle muhat görmeyecektir. Diğer: harîçten hududumuzu aşır gelebilir bir kıvılcımın yaratacağı yangın ile memleketin sadece malî bakımından yükleneceği bütün külfet memleket çapında kal-

39 Yıl önce kurulan Türkiye Cumhuriyetinin Hakkari iline bağlı Şemdinli ilçesinde (Karabiber) isimli simsiyah bir Eşek Hasta Arabası görevinde kullanılıyordu !.

Doğu'da Bir Gezi
Birkaç gün önceki **MİLLİYET**'de görmüşsünüzdür. Şemdinli karlı dağların ardında mahsur kaldı haberini. Gerçekti bu. 20. asırda Hakkari iline bağlı Şemdinli ilçesinde insanlar yıllar yılı kaderlerini Tanrının lûtfuna bağlamış yaşamaktadırlar. Köylüleri tuz bulamaz. Kentlileri efkâr dağıtmak için Tekel'in rakı taşıyan arabasını yolda gözlerler. Üçer köşelerde yaşayanlar ise evlerinin dışında bir başka dünya olup olmadığının haberdar değillerdir.
Dikkat, Dikkat! Burası Hakkari ilinin Şemdinli ilçesidir...

Necmi ONUR
(Milliyet Gazetesinden)
Şemdinli taburunun levanım müdürü teğmen Zekâi Ökte, tozlu yolun ortasında, bir gelin edası içinde salına salına bize doğru gelen simsiyah bir .Eşek. i işaret etti ve:

«Şu hayvanı görüyor musunuz?», dedi. «Bu, Şemdinli ilçesinde cankurtaran arabası ödevini görür!..»

«Cankurtaran arabası. ve .Eşek... Bu kelimeler arasında bir ilgi, bir bağlantı kuramamışım. Yedek teğmen bunu anlamış olmalı ki:

«Evet, dedi. «Yanış söylemedim. Bu ilçenin hastahanesinde hastalar için arabaya yoktur. Yürüyemeyen yaralı ve hasta olanları, hastahane (Karabiber) adını taktığımız bu dört ayaklı arabaya taşıyoruz!..»

Fotograf makinasına davranıp resim çekecek oldum. Uzun yıllar önce bölgelemin mahrumiyeti içinde yitirmiş kaymakam vekili jandarma binbaşı Atalay kolumu tuttu.

«Ne olur. Böyle olduğunu biliniz ama, resimle teşhir etmeyiniz..» dedi. Vatansız kaymakamın 39 yıllık mazî idaresinde hiç de utanmayı akıl etmemiş idarecilere verdiği bu dersin hümetine .Karabiber. in resmini çekmekten vazgeçtim.

Resim çekmekle birşey değişmiyordu ki... Çeksem de çeksem de, 39 yıl önce kurulan Türkiye Cumhuriyetinin Hakkari iline bağlı Şemdinli ilçesinde, .Karabiber. isimli simsiyah bir eşek, ilçenin doktorsuz hastahanesine, yürüyemeyen kadar rahatsız ve yaralı olanları taşımaya devam edecekti!..

Şimdi aranızda iyimser olanlar .Demek arabaya çalışacak yol-bile yok Şemdinli'de, diye düşüncekteler. Notlarımız arasında bu ihtimali de nazarı itibara almışım. Şemdinlinin içinde arabaya işleyecek yol var. Kaymakamın, tabur kumandanının arabaları, cipleri işliyor!

YOK. LAR DİYARI

Dikkat... Dikkat... Burası Şemdinli Türkiye Cumhuriyetinin Hakkari iline bağlı bir ilçe. Merkez nüfusu (memur ve

kinmamıza şu ve bu safhasında akaamete uğratmaya yeter derecede büyük olacaktır Muhtaraların tahakkuk etmemesi veyahut izalesi için vakit henüz geçmediği kanaatini besleyenler arasında bulunuyoruz. Hülâsa harîci cephesiyle dahi cephesiyle şark vilâyetlerimizde tedbirlerimizi şümulülî şürette almak için acele etmek lâzım gelmektedir...

askerler hariç) 69 kışı... Bina sayısı 271 Kışın 6 ayında dünya ile ilgisi kesik... İlçe sakinleri .Ankara. radyosunu bile dinlemekten mahrum! İlçede, lokanta, kasap, fırın, otel, manav, ayakkabıcı, terzi, tenekeci, marangoz, hamam, doktor, eczane, berber, banka, araba YOK!

«Olanlar nedir?», diye sorarsanız, notlarımız arasında buna vereceğim bilgi de yok. Bir kahvesi var. Bütün ilçeli ve köylerden gelenler bu kahvedir. Adıysı var. Hâkimi .Selâhiyetli. Kaymakamlık binası var. Kaymakam .Selâhiyetli.. Askerlik şubesi var. Reisi .Selâhiyetli..»

«Elektrik?», diyeceksiniz. Var. Tabur, o medeniyeti Şemdinliye âdeta hibe etmiş. Hava kararı mı, askerî garnizonun santral telefona sarılıp, taburu buluyor ve emri iletiyor:

«Memet... Kumandan elektrikler yansın diyor..»

Bu emrin arkasından birkaç dakika geçiyor. «Mezar Gedigi. tarafından tabur binalarının bulunduğu yerden .Pat pat pat pat... sesleri geliyor. Bundan sonra da minicik ampullerin yer yer ışıdığını görüyoruz... Medeniyetin ülkesi yok. Şemdinlinin meşelik dağlarına bakarak, evvelâ tabura dua ediyoruz. Sonra da .Edison. a...»

İPLE BAĞLANMIŞ TELLER!

Tabur kumandanı çok hoşsohbet bir zat. Binbaşı Fikri Çıtak. Hâtıralar yığın yığın... Anlatıkça katılıyorz gülmekten. Hele hudut boyunca vazifeli olduğu sıralardaki bir hatırası var ki, dinlerken gülmekten boynumun tutulduğunu hissettirir.

Telefonlar bozukmuş hudutta Karakollarla irtibatları zaman zaman kesiliyormuş. Ekipler çıkıp tamir ediyormuş, böylece konuşabiliyorlarmış... Nihayet bir heyet gelmiş. Telefonları tetkik edeceklermiş... Birlikte gezmişler karakolları. Yol boyunca adamların ağzı açık kalmış. Zira karakollar arasındaki çokuk telefon telleri çok yerinden ipile bağlı imiş. Teknisyenler merkeze döndünce Binbaşıya, «Bu işin ilmini siz yapmışsınız. Eğer bildiklerinizi bize öğretir, ipile bağlanmış telefon telleri ile nasıl mükâleme yaptığınızı söylerseniz, biz size teşekkür eder ve memleketimizle gelmeniz için tahsisat yollarız!», demişler.

İyi mi? Binbaşının yıllar, öncesine ait bu hatırasını dinlerken, hududa gitmiş sırada yerlerde sürünen telefon tellerini gördüğümü hatırladım. Yerler boyu tel yatıyordu. Rubaruk karakolunun sevimli kumandanı Cemil Yüzbaşı: «Kürtlere tel dayanmıyor. Gerilirdi!..»

Demişti!..
MORAL TAKVİYESİ!
Bahsettiğim Şemdinli bu hali ile .Rubaruk. ve .Mezargediğindeki. birliklerde vazifeli olan teğmenler için bir .Moral takviye!.. merkezi... İnanmazsınız ama böyle Tabur kumandanı Fikri Çıtak, gazinoda oturduğu her akşam yemeğinde aynı şeyi söylüyordu yanındaki yüzbaşılara

«Fılan yerdeki falancayı, iki gün için buraya çağırın da biraz moral takviyesi yapsın... Sonra gene göndeririz..»

Demişti!..
MORAL TAKVİYESİ!
Bahsettiğim Şemdinli bu hali ile .Rubaruk. ve .Mezargediğindeki. birliklerde vazifeli olan teğmenler için bir .Moral takviye!.. merkezi... İnanmazsınız ama böyle Tabur kumandanı Fikri Çıtak, gazinoda oturduğu her akşam yemeğinde aynı şeyi söylüyordu yanındaki yüzbaşılara

«Fılan yerdeki falancayı, iki gün için buraya çağırın da biraz moral takviyesi yapsın... Sonra gene göndeririz..»

Ve bu oluyordu. Yâni filân yerdeki falan teğmen Şemdinliye geliyor, bir iki gece askerî gazinoda kalıyor, morali düzelmiş olarak eski görevine dönüyordu!..
İLGİ!..

«Rubaruk. karakolu Irak uçakları tarafından bombalandı. Biliyorsunuz iki jandarma erimiz öldü. Biri de yaralandı. Rubaruk ile Şemdinli arasında bir yol açılmak gerekcek. İstanbuldan izmit kadar Ama yapılmamış. Bu mesafeyi 2,5-3 günde ancak katır yolculuğu ile almak kabil. Bu sebeple yaralı er, «Rubaruk. karakolundan 6 gün sonra ancak Şemdinliye getirildi ve Van hastahanesine sevk edildi! 6 gün sonra! Bir vatandaşta hudutta beklemesini istediğimiz insanlara karşı ilimiz ne kadar köklü değil mi?

KATIRLAR MI YOKSA?..

Bu insan konusunda enteresan bir not daha almışım. «Rubaruk. karakolunda ölen askerler için Ankaradaki ilgililerden Şemdinli taburuna telsiz çekilip durum hakkında bilgi istenmiş. Doğrusu ilgi tebriki şayan! Tabur kumandanı bu telsizlere gerekli cevapları vermiş. İki erin ölümü ile ilgili olarak çekilen telsizlerin sayısı 5, ya 6 tane.

Bu olaydan iki gün sonra, gene .Rubaruk. karakolunun hayvan bağlama yerinde yangın çıkmış. Askerler katırların ikisini kurtaramamışlar. Zavallılar yanarak ölmüş. Ankaradakiler bu iki felâketde katır konusu ile de ilgilennmiş. Gene Şemdinli'deki tabura telsizler çekilip olay hakkında bilgi istenmiş. Gene gerekli bilgi Ankaradakilere telsizlerle duyurulmuş. Yalnız ne var ki, iki şehit jandarma için ancak 6 telsiz çekenler; iki katır için 22 telsiz çekmek lüzumunu hissetmişler! Gözleri dumanlanan bir yetkili bana Irak'tan döndüğüm gün: «İstersen bekle. Göreceğin katır meselesi için tahkik heyeti gelecek..» demişti. Belki de heyet gitmiştir katırlar için!..

ET DEDİ

Şemdinlinin askerî gazinosunda kaldığım süre içinde, emirlerden çoğunun, yüzbaşılara karşısına dikilip:

«Efendim hanım abla et bulsun diyor...»

Dediklerini işittim. Et... Düşünün siz, dağlar boyu ot Tepeler yaygınlığı meşe dalı... Sürülerle keçi ve koyun... Sonra Şemdinli'de et hasreti çeken subay aileleri! Bir koyun, olsun olsun 60 lira. Ama kesen kim? Subaylar da, yani etsizlik çekenler de, buna hak veriyorlar. Diyorlar ki:

«Biz de olsak belki satmayız. Çünkü burada 60 lira alacağa koyundan 10 kilometre öteye (yani İran'a) gitti mi, 200 lira alıyor!..»

Bir iktisadi düzensizlik hikâyesi bu.

ABONE ŞARTLARI

Yıllık, 12 altı aylık 6 liradır.

İLAN TARİFEMİZ

BAŞLIK 25 LİRA

2. 3. 4. Sayfalar santimi 5 Lira

5. 6. 7. 8 Sayfalar 4 Liradır.

Dil - Tarih - Edebiyat - Folklor

D İ L

— Tercüme —

II

Harfı tarif, isimlerin sonuna gelir ve tek bir kelime meydana getirir. Sıfat çekimi yoktur. Sıfat isimden sonra gelir.

Örnek: "Dost men be zeravo" (Dostum cessurdur).

Oysa İran'da başka Kurt kabilelerinin, çoğunlukla istemediklerihalede yer yış eki olan "be"nin getirilmesiyle yapılır.

Örnek: "Bekemâl" (nankör), "be âkel" (akılsız).

Karşılaştırma dereceleri ekler yardımıyla dile getirilir. Komperatif yapmak için kelimenin sonuna "ter" eki getirilir. Süperlatif için ise "çok, fazla" anlamına gelen "zor" eki başa getirilir.

Örnek: "Rach" (kara), "rachter" (daha kara), "zor rachter" (en kara), "Khob" (güzel), "Khobter" (daha güzel), "zor khobter" (en güzel). "Zor" kelimesi kimi zaman "kuvvet, güç" anlamına da gelir.

Papaz Paul Baidar, bazı Kürtçe kelimeler ile Fransızca kelimeler arasında yakınlık bulmaktadır. Bu konuda hazırladığı bir tablo, kitabında yer almıştır. Örnek vermiş olmak için bu tablodan bazı kelimeleri alıyoruz.

"Pol (épaule-omuz), "kang" (quand-ne zaman), "sar" (sur-üzerinde), "live" (livre-kitap), "dödan" (dent-diş), "ki" (qui-kim), "tu" (tu-sen), "men" (mon-benim), "Du" (deux-iki), "nah" (neuf-yeni), "dah" (Dix-on), "no" (non-hayır), "grand" (grand-büyük), "meren" (mourir-ölmek), "av" (eau-su), "çad" (cent-yüz), "mair" (mari-koca), "inderv" (intérieur - içerisi) v.b.

Kürt bilgini Şerefeddini - Bitlisi onaltıncı yüzyılda kaleme aldığı tarihini farsça yazmıştı. Bu olay da Kürtçenin, bu ulus aydınları tarafından ihmal edildiğini ve bir göçebe dili olarak kaldığını gösteriyor. Bu dil, sayısız lehçelerden teşekkül etmiştir.

Ünlü seyyah Evliya Çelebi bu lehçeler arasında onbeş tanesini saymaktadır.

Şerefname'ye göre, Kürtler, dilleri ve töreleri farklı dört ırktan ortaya çıkmışlardır. Bunlar, "Kürmanç", "lur", "kalhur" ve "güran" lehçeleri diye tanınmaktadır. Bu lehçeler de çeşitli bölge dillerine ayrılır.

"Kurmanç" bu lehçeler arasında en yaygını ve en gelişmiş olanıdır. Bu lehçeye, Kürtlerin edebi lehçesi bile denebilir.

Ama Papaz Paul Baidar, gramerine temel olarak, en zengin ve saf bölge dili olduğunu söylediği "zakho-cezire" lehçesini almıştı. Bahdınan ve Amadia ağızlarının de en incelişmiş lehçeler arasında yer aldığı söylenir. Ama bunlar "Kürmanç" lehçesi içine girerler.

Kürmanç, Dicle ve Fırat'ın aşağı bölgelerinden Urumiye gölüne ve Ağrı dağına kadar uzanan yerlerde konuşulur.

"Lur" lehçesi aynı addaki bölgenin dilidir. Bu lehçenin de Kurmançtan farklı, çeşitli bölge ağızları ihtiva ettiği görülür. Bununla Kalhur" arasında "güran" lehçesi konuşulur.

Süleymaniye dolaylarında ise, eski Baban ailesinin yönetimi etkisinde kalanların konuştuğu "Baban" lehçesi yaygındır.

Kalhur ise, Zaza lehçesinin de konuşulduğu Kirmanşah bölgesinde yaygındır. Aslında İrandan gelmiş olan Zaza'ların bir kısmı Diyarbakır'a kadar uzanmışlardır. Aynı bölgede, Dimili aşiretinin konuştuğu ve aynı adı taşıyan lehçe de yaygındır. Güneyde ise, Havraman ve Bahtiyari aşiretlerinin konuştuğu lehçelerin yaygın olduğu görülür.

Bu bölge dilleri gereğince incelenmiş değildir. Bununla birlikte, günümüzün Kürt dili, Kürtlerin kendisi gibi çeşitli etnik karakterler gibi çeşitli unsurlardan teşekkül etmiş bir karışımdır.

— SON —

Kürt Aşiretleri

— Tercüme —

I

Batı Asya'nın geniş bölgelerinde, Kürtlerin, yüzlerce aşiret ve binlerce klanla (Oynamak, Taife, Kabile) ayrılmış olarak dağınık biçimde yaşadığı görülüyor.

Her aşiret, değişik hayatı ve töreleri ile az çok değişik bir lehçe konuştuğu için, ötekilerden bir hayli ayrılır. Ama Kürt aşiretleri, genel olarak yabancılarla çatışmalar Kendi aralarında anlaşmazlık ve savaş çıktığı az görülen bir olaydır.

Belli başlı Kürt aşiretleri şunlardır:

Afganistandan başlarsak, önce, HERAT kurtlerini görürüz.

(Devam edecek)

Xecé u Siyamed

REŞO

Mardin'in Mazıdağı-eski adıyla Şemîrx - kazasının Melebi köyünde fakir bir aile varidi, Ailenin büyük çocuğunun ismi Remo'idi. Ortanca çocuğun ismi zelixa'ıdı. Küçük çocuk Salih ismiyle anılırdı. Remo yeni askerden terhis edilmişti. Remo'nun büyüğü olan Dawudo iki sene evvel bir kan davası yüzünden öldürülmüştü. Remonu'nun içi intikam hisleriyle coşuyordu. Bu halini bilen annesi Şemsé durmadan oğluna bir maceraya atılmamak için yalvarır yakarırdı. Annesi Şemsé şöyle duyularını dile getirirdi: «Lavo jibo rewza mihed té dev ji düjiniyê berdi. Em feqirin em rebenin, bira heyfa Dawudo xwedé jiwana ra nehêli. Tü hin xortî bejn ziravî, tıştek bî te bê, ezé xwe bikujim. Jibo xatirê diya xweyi yeksugw yextiyar té dest ji wana berdi, lavkêmini xweşik u segman» (evladım peygamber aşkına düşmanlıktan vazgeç. Biz fakir ve öksüz kimseleriz. Dawudo'nun intikamını yeri göğü yaratan allahuteala onlardan alsın. Sen daha gençsin sana birşey olsa kendimi öldüreceğim. İhtiyar annenin hatırı için bu sevdadan vazgeç ey ince boylu endamlı yavrucuğum benim.)

Bu sefer Remo içini dökmeye başlardı. «Ez dev jiwana bernadim. Ger ez tışteki bî wana ra nekim xelkê gıştık wê jimirin bivêjın bê heya u bê namus. Ezé heyfa birayê xweyi dirêj u sekman bî hekki jıwan bistinim. Ger tü kâil nabî ezé vandara terk bikim u ezé herım welatê xeribyé. Ew çaxa tü ji hewmî dibini. Söz yek xweda yek.» (Ben bunlardan vazgeçmem. Eğer kardeşimin intikamını almazsam herkesler bana ne korkak ne pısrık insan diyeceklerdir. Kardeşimin intikamını onlardan alacağım. Eğer buna razı olmazsan buraları terk edip göçeceğim. Ozamanlar da sen beni bir daha göremeyeceksin. Söz bir Allah bir. Annecik bir daha bir daha yalvarıp yakarmaya başlar kendisini oğulcağının dizlerine atardı. İler gibi şunları söylerdi: «Lawo lawo jibo bextê mihemed té dev jiwana berdi. Ger tü dev ji wana bernedi ez şikê xweyi sîpî lî te helalnakim. Roja kıyameté ezé dawacıyê tebm.» (Evlât evlât rû mahkûm olmuştu. Hapishan-

metine bu işten vazgeç. Eğer le Şemîrx - kazasının Melebi köyünde fakir bir aile varidi, Ailenin büyük çocuğunun ismi Remo'idi. Ortanca çocuğun ismi zelixa'ıdı. Küçük çocuk Salih ismiyle anılırdı. Remo yeni askerden terhis edilmişti. Remo'nun büyüğü olan Dawudo iki sene evvel bir kan davası yüzünden öldürülmüştü. Remonu'nun içi intikam hisleriyle coşuyordu. Bu halini bilen annesi Şemsé durmadan oğluna bir maceraya atılmamak için yalvarır yakarırdı. Annesi Şemsé şöyle duyularını dile getirirdi: «Lavo jibo rewza mihed té dev ji düjiniyê berdi. Em feqirin em rebenin, bira heyfa Dawudo xwedé jiwana ra nehêli. Tü hin xortî bejn ziravî, tıştek bî te bê, ezé xwe bikujim. Jibo xatirê diya xweyi yeksugw yextiyar té dest ji wana berdi, lavkêmini xweşik u segman» (evladım peygamber aşkına düşmanlıktan vazgeç. Biz fakir ve öksüz kimseleriz. Dawudo'nun intikamını yeri göğü yaratan allahuteala onlardan alsın. Sen daha gençsin sana birşey olsa kendimi öldürecek-

metine bu işten vazgeç. Eğer le Şemîrx - kazasının Melebi köyünde fakir bir aile varidi, Ailenin büyük çocuğunun ismi Remo'idi. Ortanca çocuğun ismi zelixa'ıdı. Küçük çocuk Salih ismiyle anılırdı. Remo yeni askerden terhis edilmişti. Remo'nun büyüğü olan Dawudo iki sene evvel bir kan davası yüzünden öldürülmüştü. Remonu'nun içi intikam hisleriyle coşuyordu. Bu halini bilen annesi Şemsé durmadan oğluna bir maceraya atılmamak için yalvarır yakarırdı. Annesi Şemsé şöyle duyularını dile getirirdi: «Lavo jibo rewza mihed té dev ji düjiniyê berdi. Em feqirin em rebenin, bira heyfa Dawudo xwedé jiwana ra nehêli. Tü hin xortî bejn ziravî, tıştek bî te bê, ezé xwe bikujim. Jibo xatirê diya xweyi yeksugw yextiyar té dest ji wana berdi, lavkêmini xweşik u segman» (evladım peygamber aşkına düşmanlıktan vazgeç. Biz fakir ve öksüz kimseleriz. Dawudo'nun intikamını yeri göğü yaratan allahuteala onlardan alsın. Sen daha gençsin sana birşey olsa kendimi öldürecek-

metine bu işten vazgeç. Eğer le Şemîrx - kazasının Melebi köyünde fakir bir aile varidi, Ailenin büyük çocuğunun ismi Remo'idi. Ortanca çocuğun ismi zelixa'ıdı. Küçük çocuk Salih ismiyle anılırdı. Remo yeni askerden terhis edilmişti. Remo'nun büyüğü olan Dawudo iki sene evvel bir kan davası yüzünden öldürülmüştü. Remonu'nun içi intikam hisleriyle coşuyordu. Bu halini bilen annesi Şemsé durmadan oğluna bir maceraya atılmamak için yalvarır yakarırdı. Annesi Şemsé şöyle duyularını dile getirirdi: «Lavo jibo rewza mihed té dev ji düjiniyê berdi. Em feqirin em rebenin, bira heyfa Dawudo xwedé jiwana ra nehêli. Tü hin xortî bejn ziravî, tıştek bî te bê, ezé xwe bikujim. Jibo xatirê diya xweyi yeksugw yextiyar té dest ji wana berdi, lavkêmini xweşik u segman» (evladım peygamber aşkına düşmanlıktan vazgeç. Biz fakir ve öksüz kimseleriz. Dawudo'nun intikamını yeri göğü yaratan allahuteala onlardan alsın. Sen daha gençsin sana birşey olsa kendimi öldürecek-

metine bu işten vazgeç. Eğer le Şemîrx - kazasının Melebi köyünde fakir bir aile varidi, Ailenin büyük çocuğunun ismi Remo'idi. Ortanca çocuğun ismi zelixa'ıdı. Küçük çocuk Salih ismiyle anılırdı. Remo yeni askerden terhis edilmişti. Remo'nun büyüğü olan Dawudo iki sene evvel bir kan davası yüzünden öldürülmüştü. Remonu'nun içi intikam hisleriyle coşuyordu. Bu halini bilen annesi Şemsé durmadan oğluna bir maceraya atılmamak için yalvarır yakarırdı. Annesi Şemsé şöyle duyularını dile getirirdi: «Lavo jibo rewza mihed té dev ji düjiniyê berdi. Em feqirin em rebenin, bira heyfa Dawudo xwedé jiwana ra nehêli. Tü hin xortî bejn ziravî, tıştek bî te bê, ezé xwe bikujim. Jibo xatirê diya xweyi yeksugw yextiyar té dest ji wana berdi, lavkêmini xweşik u segman» (evladım peygamber aşkına düşmanlıktan vazgeç. Biz fakir ve öksüz kimseleriz. Dawudo'nun intikamını yeri göğü yaratan allahuteala onlardan alsın. Sen daha gençsin sana birşey olsa kendimi öldürecek-

metine bu işten vazgeç. Eğer le Şemîrx - kazasının Melebi köyünde fakir bir aile varidi, Ailenin büyük çocuğunun ismi Remo'idi. Ortanca çocuğun ismi zelixa'ıdı. Küçük çocuk Salih ismiyle anılırdı. Remo yeni askerden terhis edilmişti. Remo'nun büyüğü olan Dawudo iki sene evvel bir kan davası yüzünden öldürülmüştü. Remonu'nun içi intikam hisleriyle coşuyordu. Bu halini bilen annesi Şemsé durmadan oğluna bir maceraya atılmamak için yalvarır yakarırdı. Annesi Şemsé şöyle duyularını dile getirirdi: «Lavo jibo rewza mihed té dev ji düjiniyê berdi. Em feqirin em rebenin, bira heyfa Dawudo xwedé jiwana ra nehêli. Tü hin xortî bejn ziravî, tıştek bî te bê, ezé xwe bikujim. Jibo xatirê diya xweyi yeksugw yextiyar té dest ji wana berdi, lavkêmini xweşik u segman» (evladım peygamber aşkına düşmanlıktan vazgeç. Biz fakir ve öksüz kimseleriz. Dawudo'nun intikamını yeri göğü yaratan allahuteala onlardan alsın. Sen daha gençsin sana birşey olsa kendimi öldürecek-

metine bu işten vazgeç. Eğer le Şemîrx - kazasının Melebi köyünde fakir bir aile varidi, Ailenin büyük çocuğunun ismi Remo'idi. Ortanca çocuğun ismi zelixa'ıdı. Küçük çocuk Salih ismiyle anılırdı. Remo yeni askerden terhis edilmişti. Remo'nun büyüğü olan Dawudo iki sene evvel bir kan davası yüzünden öldürülmüştü. Remonu'nun içi intikam hisleriyle coşuyordu. Bu halini bilen annesi Şemsé durmadan oğluna bir maceraya atılmamak için yalvarır yakarırdı. Annesi Şemsé şöyle duyularını dile getirirdi: «Lavo jibo rewza mihed té dev ji düjiniyê berdi. Em feqirin em rebenin, bira heyfa Dawudo xwedé jiwana ra nehêli. Tü hin xortî bejn ziravî, tıştek bî te bê, ezé xwe bikujim. Jibo xatirê diya xweyi yeksugw yextiyar té dest ji wana berdi, lavkêmini xweşik u segman» (evladım peygamber aşkına düşmanlıktan vazgeç. Biz fakir ve öksüz kimseleriz. Dawudo'nun intikamını yeri göğü yaratan allahuteala onlardan alsın. Sen daha gençsin sana birşey olsa kendimi öldürecek-

metine bu işten vazgeç. Eğer le Şemîrx - kazasının Melebi köyünde fakir bir aile varidi, Ailenin büyük çocuğunun ismi Remo'idi. Ortanca çocuğun ismi zelixa'ıdı. Küçük çocuk Salih ismiyle anılırdı. Remo yeni askerden terhis edilmişti. Remo'nun büyüğü olan Dawudo iki sene evvel bir kan davası yüzünden öldürülmüştü. Remonu'nun içi intikam hisleriyle coşuyordu. Bu halini bilen annesi Şemsé durmadan oğluna bir maceraya atılmamak için yalvarır yakarırdı. Annesi Şemsé şöyle duyularını dile getirirdi: «Lavo jibo rewza mihed té dev ji düjiniyê berdi. Em feqirin em rebenin, bira heyfa Dawudo xwedé jiwana ra nehêli. Tü hin xortî bejn ziravî, tıştek bî te bê, ezé xwe bikujim. Jibo xatirê diya xweyi yeksugw yextiyar té dest ji wana berdi, lavkêmini xweşik u segman» (evladım peygamber aşkına düşmanlıktan vazgeç. Biz fakir ve öksüz kimseleriz. Dawudo'nun intikamını yeri göğü yaratan allahuteala onlardan alsın. Sen daha gençsin sana birşey olsa kendimi öldürecek-

metine bu işten vazgeç. Eğer le Şemîrx - kazasının Melebi köyünde fakir bir aile varidi, Ailenin büyük çocuğunun ismi Remo'idi. Ortanca çocuğun ismi zelixa'ıdı. Küçük çocuk Salih ismiyle anılırdı. Remo yeni askerden terhis edilmişti. Remo'nun büyüğü olan Dawudo iki sene evvel bir kan davası yüzünden öldürülmüştü. Remonu'nun içi intikam hisleriyle coşuyordu. Bu halini bilen annesi Şemsé durmadan oğluna bir maceraya atılmamak için yalvarır yakarırdı. Annesi Şemsé şöyle duyularını dile getirirdi: «Lavo jibo rewza mihed té dev ji düjiniyê berdi. Em feqirin em rebenin, bira heyfa Dawudo xwedé jiwana ra nehêli. Tü hin xortî bejn ziravî, tıştek bî te bê, ezé xwe bikujim. Jibo xatirê diya xweyi yeksugw yextiyar té dest ji wana berdi, lavkêmini xweşik u segman» (evladım peygamber aşkına düşmanlıktan vazgeç. Biz fakir ve öksüz kimseleriz. Dawudo'nun intikamını yeri göğü yaratan allahuteala onlardan alsın. Sen daha gençsin sana birşey olsa kendimi öldürecek-

metine bu işten vazgeç. Eğer le Şemîrx - kazasının Melebi köyünde fakir bir aile varidi, Ailenin büyük çocuğunun ismi Remo'idi. Ortanca çocuğun ismi zelixa'ıdı. Küçük çocuk Salih ismiyle anılırdı. Remo yeni askerden terhis edilmişti. Remo'nun büyüğü olan Dawudo iki sene evvel bir kan davası yüzünden öldürülmüştü. Remonu'nun içi intikam hisleriyle coşuyordu. Bu halini bilen annesi Şemsé durmadan oğluna bir maceraya atılmamak için yalvarır yakarırdı. Annesi Şemsé şöyle duyularını dile getirirdi: «Lavo jibo rewza mihed té dev ji düjiniyê berdi. Em feqirin em rebenin, bira heyfa Dawudo xwedé jiwana ra nehêli. Tü hin xortî bejn ziravî, tıştek bî te bê, ezé xwe bikujim. Jibo xatirê diya xweyi yeksugw yextiyar té dest ji wana berdi, lavkêmini xweşik u segman» (evladım peygamber aşkına düşmanlıktan vazgeç. Biz fakir ve öksüz kimseleriz. Dawudo'nun intikamını yeri göğü yaratan allahuteala onlardan alsın. Sen daha gençsin sana birşey olsa kendimi öldürecek-

metine bu işten vazgeç. Eğer le Şemîrx - kazasının Melebi köyünde fakir bir aile varidi, Ailenin büyük çocuğunun ismi Remo'idi. Ortanca çocuğun ismi zelixa'ıdı. Küçük çocuk Salih ismiyle anılırdı. Remo yeni askerden terhis edilmişti. Remo'nun büyüğü olan Dawudo iki sene evvel bir kan davası yüzünden öldürülmüştü. Remonu'nun içi intikam hisleriyle coşuyordu. Bu halini bilen annesi Şemsé durmadan oğluna bir maceraya atılmamak için yalvarır yakarırdı. Annesi Şemsé şöyle duyularını dile getirirdi: «Lavo jibo rewza mihed té dev ji düjiniyê berdi. Em feqirin em rebenin, bira heyfa Dawudo xwedé jiwana ra nehêli. Tü hin xortî bejn ziravî, tıştek bî te bê, ezé xwe bikujim. Jibo xatirê diya xweyi yeksugw yextiyar té dest ji wana berdi, lavkêmini xweşik u segman» (evladım peygamber aşkına düşmanlıktan vazgeç. Biz fakir ve öksüz kimseleriz. Dawudo'nun intikamını yeri göğü yaratan allahuteala onlardan alsın. Sen daha gençsin sana birşey olsa kendimi öldürecek-

metine bu işten vazgeç. Eğer le Şemîrx - kazasının Melebi köyünde fakir bir aile varidi, Ailenin büyük çocuğunun ismi Remo'idi. Ortanca çocuğun ismi zelixa'ıdı. Küçük çocuk Salih ismiyle anılırdı. Remo yeni askerden terhis edilmişti. Remo'nun büyüğü olan Dawudo iki sene evvel bir kan davası yüzünden öldürülmüştü. Remonu'nun içi intikam hisleriyle coşuyordu. Bu halini bilen annesi Şemsé durmadan oğluna bir maceraya atılmamak için yalvarır yakarırdı. Annesi Şemsé şöyle duyularını dile getirirdi: «Lavo jibo rewza mihed té dev ji düjiniyê berdi. Em feqirin em rebenin, bira heyfa Dawudo xwedé jiwana ra nehêli. Tü hin xortî bejn ziravî, tıştek bî te bê, ezé xwe bikujim. Jibo xatirê diya xweyi yeksugw yextiyar té dest ji wana berdi, lavkêmini xweşik u segman» (evladım peygamber aşkına düşmanlıktan vazgeç. Biz fakir ve öksüz kimseleriz. Dawudo'nun intikamını yeri göğü yaratan allahuteala onlardan alsın. Sen daha gençsin sana birşey olsa kendimi öldürecek-

metine bu işten vazgeç. Eğer le Şemîrx - kazasının Melebi köyünde fakir bir aile varidi, Ailenin büyük çocuğunun ismi Remo'idi. Ortanca çocuğun ismi zelixa'ıdı. Küçük çocuk Salih ismiyle anılırdı. Remo yeni askerden terhis edilmişti. Remo'nun büyüğü olan Dawudo iki sene evvel bir kan davası yüzünden öldürülmüştü. Remonu'nun içi intikam hisleriyle coşuyordu. Bu halini bilen annesi Şemsé durmadan oğluna bir maceraya atılmamak için yalvarır yakarırdı. Annesi Şemsé şöyle duyularını dile getirirdi: «Lavo jibo rewza mihed té dev ji düjiniyê berdi. Em feqirin em rebenin, bira heyfa Dawudo xwedé jiwana ra nehêli. Tü hin xortî bejn ziravî, tıştek bî te bê, ezé xwe bikujim. Jibo xatirê diya xweyi yeksugw yextiyar té dest ji wana berdi, lavkêmini xweşik u segman» (evladım peygamber aşkına düşmanlıktan vazgeç. Biz fakir ve öksüz kimseleriz. Dawudo'nun intikamını yeri göğü yaratan allahuteala onlardan alsın. Sen daha gençsin sana birşey olsa kendimi öldürecek-

metine bu işten vazgeç. Eğer le Şemîrx - kazasının Melebi köyünde fakir bir aile varidi, Ailenin büyük çocuğunun ismi Remo'idi. Ortanca çocuğun ismi zelixa'ıdı. Küçük çocuk Salih ismiyle anılırdı. Remo yeni askerden terhis edilmişti. Remo'nun büyüğü olan Dawudo iki sene evvel bir kan davası yüzünden öldürülmüştü. Remonu'nun içi intikam hisleriyle coşuyordu. Bu halini bilen annesi Şemsé durmadan oğluna bir maceraya atılmamak için yalvarır yakarırdı. Annesi Şemsé şöyle duyularını dile getirirdi: «Lavo jibo rewza mihed té dev ji düjiniyê berdi. Em feqirin em rebenin, bira heyfa Dawudo xwedé jiwana ra nehêli. Tü hin xortî bejn ziravî, tıştek bî te bê, ezé xwe bikujim. Jibo xatirê diya xweyi yeksugw yextiyar té dest ji wana berdi, lavkêmini xweşik u segman» (evladım peygamber aşkına düşmanlıktan vazgeç. Biz fakir ve öksüz kimseleriz. Dawudo'nun intikamını yeri göğü yaratan allahuteala onlardan alsın. Sen daha gençsin sana birşey olsa kendimi öldürecek-

metine bu işten vazgeç. Eğer le Şemîrx - kazasının Melebi köyünde fakir bir aile varidi, Ailenin büyük çocuğunun ismi Remo'idi. Ortanca çocuğun ismi zelixa'ıdı. Küçük çocuk Salih ismiyle anılırdı. Remo yeni askerden terhis edilmişti. Remo'nun büyüğü olan Dawudo iki sene evvel bir kan davası yüzünden öldürülmüştü. Remonu'nun içi intikam hisleriyle coşuyordu. Bu halini bilen annesi Şemsé durmadan oğluna bir maceraya atılmamak için yalvarır yakarırdı. Annesi Şemsé şöyle duyularını dile getirirdi: «Lavo jibo rewza mihed té dev ji düjiniyê berdi. Em feqirin em rebenin, bira heyfa Dawudo xwedé jiwana ra nehêli. Tü hin xortî bejn ziravî, tıştek bî te bê, ezé xwe bikujim. Jibo xatirê diya xweyi yeksugw yextiyar té dest ji wana berdi, lavkêmini xweşik u segman» (evladım peygamber aşkına düşmanlıktan vazgeç. Biz fakir ve öksüz kimseleriz. Dawudo'nun intikamını yeri göğü yaratan allahuteala onlardan alsın. Sen daha gençsin sana birşey olsa kendimi öldürecek-

metine bu işten vazgeç. Eğer le Şemîrx - kazasının Melebi köyünde fakir bir aile varidi, Ailenin büyük çocuğunun ismi Remo'idi. Ortanca çocuğun ismi zelixa'ıdı. Küçük çocuk Salih ismiyle anılırdı. Remo yeni askerden terhis edilmişti. Remo'nun büyüğü olan Dawudo iki sene evvel bir kan davası yüzünden öldürülmüştü. Remonu'nun içi intikam hisleriyle coşuyordu. Bu halini bilen annesi Şemsé durmadan oğluna bir maceraya atılmamak için yalvarır yakarırdı. Annesi Şemsé şöyle duyularını dile getirirdi: «Lavo jibo rewza mihed té dev ji düjiniyê berdi. Em feqirin em rebenin, bira heyfa Dawudo xwedé jiwana ra nehêli. Tü hin xortî bejn ziravî, tıştek bî te bê, ezé xwe bikujim. Jibo xatirê diya xweyi yeksugw yextiyar té dest ji wana berdi, lavkêmini xweşik u segman» (evladım peygamber aşkına düşmanlıktan vazgeç. Biz fakir ve öksüz kimseleriz. Dawudo'nun intikamını yeri göğü yaratan allahuteala onlardan alsın. Sen daha gençsin sana birşey olsa kendimi öldürecek-

metine bu işten vazgeç. Eğer le Şemîrx - kazasının Melebi köyünde fakir bir aile varidi, Ailenin büyük çocuğunun ismi Remo'idi. Ortanca çocuğun ismi zelixa'ıdı. Küçük çocuk Salih ismiyle anılırdı. Remo yeni askerden terhis edilmişti. Remo'nun büyüğü olan Dawudo iki sene evvel bir kan davası yüzünden öldürülmüştü. Remonu'nun içi intikam hisleriyle coşuyordu. Bu halini bilen annesi Şemsé durmadan oğluna bir maceraya atılmamak için yalvarır yakarırdı. Annesi Şemsé şöyle duyularını dile getirirdi: «Lavo jibo rewza mihed té dev ji düjiniyê berdi. Em feqirin em rebenin, bira heyfa Dawudo xwedé jiwana ra nehêli. Tü hin xortî bejn ziravî, tıştek bî te bê, ezé xwe bikujim. Jibo xatirê diya xweyi yeksugw yextiyar té dest ji wana berdi, lavkêmini xweşik u segman» (evladım peygamber aşkına düşmanlıktan vazgeç. Biz fakir ve öksüz kimseleriz. Dawudo'nun intikamını yeri göğü yaratan allahuteala onlardan alsın. Sen daha gençsin sana birşey olsa kendimi öldürecek-

metine bu işten vazgeç. Eğer le Şemîrx - kazasının Melebi köyünde fakir bir aile varidi, Ailenin büyük çocuğunun ismi Remo'idi. Ortanca çocuğun ismi zelixa'ıdı. Küçük çocuk Salih ismiyle anılırdı. Remo yeni askerden terhis edilmişti. Remo'nun büyüğü olan Dawudo iki sene evvel bir kan davası yüzünden öldürülmüştü. Remonu'nun içi intikam hisleriyle coşuyordu. Bu halini bilen annesi Şemsé durmadan oğluna bir maceraya atılmamak için yalvarır yakarırdı. Annesi Şemsé şöyle duyularını dile getirirdi: «Lavo jibo rewza mihed té dev ji düjiniyê berdi. Em feqirin em rebenin, bira heyfa Dawudo xwedé jiwana ra nehêli. Tü hin xortî bejn ziravî, tıştek bî te bê, ezé xwe bikujim. Jibo xatirê diya xweyi yeksugw yextiyar té dest ji wana berdi, lavkêmini xweşik u segman» (evladım peygamber aşkına düşmanlıktan vazgeç. Biz fakir ve öksüz kimseleriz. Dawudo'nun intikamını yeri göğü yaratan allahuteala onlardan alsın. Sen daha gençsin sana birşey olsa kendimi öldürecek-

metine bu işten vazgeç. Eğer le Şemîrx - kazasının Melebi köyünde fakir bir aile varidi, Ailenin büyük çocuğunun ismi Remo'idi. Ortanca çocuğun ismi zelixa'ıdı. Küçük çocuk Salih ismiyle anılırdı. Remo yeni askerden terhis edilmişti. Remo'nun büyüğü olan Dawudo iki sene evvel bir kan davası yüzünden öldürülmüştü. Remonu'nun içi intikam hisleriyle coşuyordu. Bu halini bilen annesi Şemsé durmadan oğluna bir maceraya atılmamak için yalvarır yakarırdı. Annesi Şemsé şöyle duyularını dile getirirdi: «Lavo jibo rewza mihed té dev ji düjiniyê berdi. Em feqirin em rebenin, bira heyfa Dawudo xwedé jiwana ra nehêli. Tü hin xortî bejn ziravî, tıştek bî te bê, ezé xwe bikujim. Jibo xatirê diya xweyi yeksugw yextiyar té dest ji wana berdi, lavkêmini xweşik u segman» (evladım peygamber aşkına düşmanlıktan vazgeç. Biz fakir ve öksüz kimseleriz. Dawudo'nun intikamını yeri göğü yaratan allahuteala onlardan alsın. Sen daha gençsin sana birşey olsa kendimi öldürecek-

metine bu işten vazgeç. Eğer le Şemîrx - kazasının Melebi köyünde fakir bir aile varidi, Ailenin büyük çocuğunun ismi Remo'idi. Ortanca çocuğun ismi zelixa'ıdı. Küçük çocuk Salih ismiyle anılırdı. Remo yeni askerden terhis edilmişti. Remo'nun büyüğü olan Dawudo iki sene evvel bir kan davası yüzünden öldürülmüştü. Remonu'nun içi intikam hisleriyle coşuyordu. Bu halini bilen annesi Şemsé durmadan oğluna bir maceraya atılmamak için yalvarır yakarırdı. Annesi Şemsé şöyle duyularını dile getirirdi: «Lavo jibo rewza mihed té dev ji düjiniyê berdi. Em feqirin em rebenin, bira heyfa Dawudo xwedé jiwana ra nehêli. Tü hin xortî bejn ziravî, tıştek bî te bê, ezé xwe bikujim. Jibo xatirê diya xweyi yeksugw yextiyar té dest ji wana berdi, lavkêmini xweşik u segman» (evladım peygamber aşkına düşmanlıktan vazgeç. Biz fakir ve öksüz kimseleriz. Dawudo'nun intikamını yeri göğü yaratan allahuteala onlardan alsın. Sen daha gençsin sana birşey olsa kendimi öldürecek-

metine bu işten vazgeç. Eğer le Şemîrx - kazasının Melebi köyünde fakir bir aile varidi, Ailenin büyük çocuğunun ismi Remo'idi. Ortanca çocuğun ismi zelixa'ıdı. Küçük çocuk Salih ismiyle anılırdı. Remo yeni askerden terhis edilmişti. Remo'nun büyüğü olan Dawudo iki sene evvel bir kan davası yüzünden öldürülmüştü. Remonu'nun içi intikam hisleriyle coşuyordu. Bu halini bilen annesi Şemsé durmadan oğluna bir maceraya atılmamak için yalvarır yakarırdı. Annesi Şemsé şöyle duyularını dile getirirdi: «Lavo jibo rewza mihed té dev ji düjiniyê berdi. Em feqirin em rebenin, bira heyfa Dawudo xwedé jiwana ra nehêli. Tü hin xortî bejn ziravî, tıştek bî te bê, ezé xwe bikujim. Jibo xatirê diya xweyi yeksugw yextiyar té dest ji wana berdi, lavkêmini xweşik u segman» (evladım peygamber aşkına düşmanlıktan vazgeç. Biz fakir ve öksüz kimseleriz. Dawudo'nun intikamını yeri göğü yaratan allahuteala onlardan alsın. Sen daha gençsin sana birşey olsa kendimi öldürecek-

metine bu işten vazgeç. Eğer le Şemîrx - kazasının Melebi köyünde fakir bir aile varidi, Ailenin büyük çocuğunun ismi Remo'idi. Ortanca çocuğun ismi zelixa'ıdı. Küçük çocuk Salih ismiyle anılırdı. Remo yeni askerden terhis edilmişti. Remo'nun büyüğü olan Dawudo iki sene evvel bir kan davası yüzünden öldürülmüştü. Remonu'nun içi intikam hisleriyle coşuyordu. Bu halini bilen annesi Şemsé durmadan oğluna bir maceraya atılmamak için yalvarır yakarırdı. Annesi Şemsé şöyle duyularını dile getirirdi: «Lavo jibo rewza mihed té dev ji düjiniyê berdi. Em feqirin em rebenin, bira heyfa Dawudo xwedé jiwana ra nehêli. Tü hin xortî bejn ziravî, tıştek bî te bê, ezé xwe bikujim. Jibo xatirê diya xweyi yeksugw yextiyar té dest ji wana berdi, lavkêmini xweşik u segman» (evladım peygamber aşkına düşmanlıktan vazgeç. Biz fakir ve öksüz kimseleriz. Dawudo'nun intikamını yeri göğü yaratan allahuteala onlardan alsın. Sen daha gençsin sana birşey olsa kendimi öldürecek-

metine bu işten vazgeç. Eğer le Şemîrx - kazasının Melebi köyünde fakir bir aile varidi, Ailenin büyük çocuğunun ismi Remo'idi. Ortanca çocuğun ismi zelixa'ıdı. Küçük çocuk Salih ismiyle anılırdı. Remo yeni askerden terhis edilmişti. Remo'nun büyüğü olan Dawudo iki sene evvel bir kan davası yüzünden öldürülmüştü. Remonu'nun içi intikam hisleriyle coşuyordu. Bu halini bilen annesi Şemsé durmadan oğluna bir maceraya atılmamak için yalvarır yakarırdı. Annesi Şemsé şöyle duyularını dile getirirdi: «Lavo jibo rewza mihed té dev ji düjiniyê berdi. Em feqirin em rebenin, bira heyfa Dawudo xwedé jiwana ra nehêli. Tü hin xortî bejn ziravî, tıştek bî te bê, ezé xwe bikujim. Jibo xatirê diya xweyi yeksugw yextiyar té dest ji wana berdi, lavkêmini xweşik u segman» (evladım peygamber aşkına düşmanlıktan vazgeç. Biz fakir ve öksüz kimseleriz. Dawudo'nun intikamını yeri göğü yaratan allahuteala onlardan alsın. Sen daha gençsin sana birşey olsa kendimi öldürecek-

metine bu işten vazgeç. Eğer le Şemîrx - kazasının Melebi köyünde fakir bir aile varidi, Ailenin büyük çocuğunun ismi Remo'idi. Ortanca çocuğun ismi zelixa'ıdı. Küçük çocuk Salih ismiyle anılırdı. Remo yeni askerden terhis edilmişti. Remo'nun büyüğü olan Dawudo iki sene evvel bir kan davası yüzünden öldürülmüştü. Remonu'nun içi intikam hisleriyle coşuyordu. Bu halini bilen annesi Şemsé durmadan oğluna bir maceraya atılmamak için yalvarır yakarırdı. Annesi Şemsé şöyle duyularını dile getirirdi: «Lavo jibo rewza mihed té dev ji düjiniyê berdi. Em feqirin em rebenin, bira heyfa Dawudo xwedé jiwana ra nehêli. Tü hin xortî bejn ziravî, tıştek bî te bê, ezé xwe bikujim. Jibo xatirê diya xweyi yeksugw yextiyar té dest ji wana berdi, lavkêmini xweşik u segman» (evladım peygamber aşkına düşmanlıktan vazgeç. Biz fakir ve öksüz kimseleriz. Dawudo'nun intikamını yeri göğü yaratan allahuteala onlardan alsın. Sen daha gençsin sana birşey olsa kendimi öldürecek-

EKONOMİK KONULAR

Bölge Plânlaması ve Beş Yıllık Plân

Yaşar KAYA

II "BÖLGE PLÂNLAMASI BUTÜN MEMLEKET SATHINDA DENGELİ KALKINMA SAĞLAR"

Bu tasarının temel gayelerinden biri de Türkiye'nin teknik yardımı ile ilgili politikasını çizmekti, gayretlerin taksit edildiği konular bilhassa, şunlardı idarî ıslahat, Devletin istihdam bünyesi, iktisadî Devlet teşekküllerinin reoganizasyonu ve Devlet plânlama teşkilâtı çalışmaları ile ilgili pojerler, bu taksiti gösteren örneklerdi kısacası ileride bir, "Sosyal ve iktisadî araştırmalar ve geliştirmeler enstitüsü" kurulacak vs vs, idi

Fakat bunlardan hiç birisi tahakkuk ettirilmediği için yine biz-

ce bu plânlı devreye plânsız girmiş durumdayız. Bunun da üzerin de durmadan 1962 ye ait plân tasarısında yer alan Doğu kalkınması ile ilgili bazı rakamları ko- nuşturacağız Bu tasarıda OECD EPA tarafından sağlanan uzmanlar imar ve İskan Bakanlığında bölge plânlamasının hazırlanma- sına yardım etmişlerdir.

Ve halen 3 OECD ve 2. Birleşmiş Milletler uzmanı bu proje üzerinde çalışmaktadır Ve bu mevzu da 1962 yılının talebi şudur: (3)

Sayı	İnsan/ay itibarıyla zaman süresi çalışma ko
Bursiyer 5	60 Bölge plânlaması
" 1	12 kuruluş yeri seçimi
" 4	48 şehirclilik
Uzmanlar 1	Sosyal ekonomik analiz uzmanı
" 1	Kuruluş yeri seçiminde iktisat uz
" 1	uzmanı
" 1	Nüfus analiz uzmanı
" 5	Şehirclilik ve mesken araştırma
	uzmanı

Plânlı devreye geçiş için 1962 yılı program tasarısının bütçe yatırımları kısmında;
Doğu bölgesine yapılan yatırımlar:

Talep olunan	Kesinleşen	Basın Yayın Genel Md.
12.604.000	3.000.000	Erzurum radyosu
—	450.000,—	Gaziantep - Kars (Antalya Adana İl Radyoları)
1.512.000	1.500.000,—	İskan plânlamaları ve tapu kadostroya
6.973.000	4.500.000,—	Doğu kalkınması ile ilgili etüd ve proje
4.440.000	1.000.000,—	Doğu ve güneydoğu sonday çalışmaları için vasıta
25.533.000 Toplam	10.450.000,—	
Jandarma Genel Komutanlığı		
Talep olunan	Kesinleşen	
7.000.000	—	Doğu bölgesi 17 il kazalarına jip pikap alınması
3.000.000	—	Alınacak jip pikaplar için telsiz ve telsiz telefon
		Güney Hududundaki birlikler için merkez karakolu. Birlik binaları inşaatı için
Millî Eğitim Bakanlığı		
Proje	Talep olu	Kesinleşen (000 TL.)
Yüksek Öğretim	—	1.000,—
Orta	—	3.478,—
Öğretmen Okulu	—	2.554,—
Erkek Teknik Öğretim	—	2.940,—
Kız Teknik	—	552,—
Ticaret Teknik Okulu	—	8,—
Dini Eğitim	—	24,—
Eski Eserler ve Müzeler	—	200,—
Kütüphaneler	—	79,—
		82.853,—
Hasılı bu iki mäsalden sonra		diğerlerini toplam olarak yazalım
Bayındırlık Bakanlığı		52.190.000 TL.
Hava meydanları ve terminal binası		2.300.000 TL
Demir yolları		38.000.000 TL
		Muş ve Elâziğ Van hattı
Karayolları Genel Müdürlüğü		58.000.000 TL
İl ve Koy yolları		14.000.000 TL
Devlet Su İşleri		71.000.000 TL
Sağlık Bakanlığı		10.000.000 TL
		Muş Klavuz bol-ge masrafı

(Devam edecek)

(3) 3 — Plânlı devreye giriş için 1962 yılı program tasarısı sayfa 84

DOĞUNUN ÇİLESİ

Ahmet Aras
Erzurum

Sizler Doğunun dertlerini duyurmayla çalışırken, öte yandan bu vatanperverane hareketinizi başka manalara yorumlayan ve hükümeti şiddet tedbirleri almaya zorlayan gözöldönmüşlerin şayet varsa vicdanlarına seslenerek onları da millet ve vatan yolunda çalışmaya davet ediyorum Asıl vatanperverlik, vatandaş hakkı için çalışanlara damga vurmak değil, ızdırap içinde kıvranan vatan evlatlarının derdine ortak olmak ve ızdıraplarını ızaleye çalışmaktır.

Doğuda okul, su, ışık ve yol gibi şeylerin bulunmadığı herkesin malûmüdü. Bunun yanıbaşında Doğunun adil bir idareden mahrum oluşu da acıklı bir gerçektir. Bu idaresizlik Doğuda vatandaşın ırz, haysiyet, mal ve can emniyetini yoketmektedir. İdaresizlik ve haksız jandarma baskısından mahf olan doğulu vatandaş, vatansever geçinen bazı aydınlarımızın ileri sürdüğü kötü fikirleri, aklının köşesinden bile geçirmekte, bilakis devlete karşı son derece iyi ve temiz niyet beslemektedir. Hiç unutmam: Bir gün doğulu bir vatandaş sudan bir bahane ile jandarma tarafından karakola götürülüp falakaya yatırılarak eşek sudan gelinceye kadar dövülmüştü. Karakoldan dönüşünde yüzü Göz şışmış bir vaziyette bana rastladı. Ayaklarının acısından yürüyemeyecek bir haldeydi. "Pızmam çıma tu kutan?". (Seni niçin dövdüler hemşehrim) diye sorduğunda; "Bavo ez çızanım? Hükmette, jına merıvayı jı merva bistine distine. Şuğulu haya dibin, tişteki nake." (Babam ben ne bilim? Hükümettir, insanın ailesini de elinden alsa alabilir, Birşey olmaz böyle şeyler olur) diye cevap verdi. İşte sayın vatanperverler, görüyorsunuz ya; doğulu hiçte dediğiniz gibi düşünmemekte, en iğrenç hakaretler karşısında bile vatannına ve hükümetine karşı olan temiz ve necip duyguları bu şekilde tezahür etmektedir. Fakat bazı vatanperver geçinenlerin şahsî menfaatlerine zerre kadar halel geldiği an gözleri Moskofistanın yolunu arar.

Yine bir gün mütevazı bir köy odasında otururken orda misafir bulunan bir doğu vilâyetinin jandarma Alay komutası çavuşu arasında bizlere duyurulmak maksadiyle şöyle bir konuşma oldu; Çavuş komutanım kürtler getirip adamın cebine zorla para sokuyorlar. Aslan olmuyor, almasın yine olmuyor; bilmemki ne yapmak lâzım" dedi. Komutan da hafife gülümseyerek "Cebine sokulan paraları sen de geri çevirme çavuşum" diye mukabelede bulundu. Peki soruyorum, çocuk çocuğuna iki metre basma almakta aciz ve cebinde bir bütün parası da hiç bulamıyan Kürdün aklından zoru nedir ki getirip çavuşun cebine zorla para soksun? Pek tabiki bu meşveretli talimattan sonra çavuşun cebine zorla çok paralar sokuldu ve vatandaşın da ferayadı Arş-ı Alaya yükseldi. Ama kimse bu yetim feryatlarını duymadı bile.

Bundan bir buçuk ay evvel Tutak kazasına doğru göya iki firarıya takibe çıkan bir jandarma başçavuşu önüne gelen beş-altı köydü Hulağü Han misali altüst ettikten sonra Elhis denilen bir köye geliyor. Elhisli erkekleri bir derede, kadınları başka bir derede falakaya yatırın bu vazifenası o gece vakti aklamantığı sığırın çeşitli rezaletler işliyor Kadınların dokordan aldıkları raporla Tutak Hâkımının başçavuşu muhakeme etmek istemesi üzerine kaza j. komutanı ve diğer başçavuşun da teşvikiyle hâkime karşı süngü-tak emri veriliyor, öte yandan da bu vahş başçavuş kendi mıntikasına savuşturuluyor Ve şimdi de bu adam Karayazıda keyfine

biyıklarını burmaktadır

Daha bunlar gibi Doğuda cereyan eden binlerce hadise, Bütün bunları anlatmaya ne kâğıt-kalem kifayet eder, ne de Dicle-Fırat'ın sütunları

Yukarıda kısaca izaha çalıştığım işkencelerin vahşeti meydanda. Biz herşeyden evvel Doğulu vatandaşlarımızın böyle hayvanî işkencelere maruz kalmamasını istiyoruz. Bu durum karşısında, devlet otoritesinin şarka daha da şiddetlendirilmesini isteyen ve vatansever geçinen bir gazeteci, değil böyle işkencelere, bunların binde biri kadar haksızlığa maruz kalsa eski ideoloji ve mesai arkadaşının yanına kaçmaz mı acaba? Biz devlet otoritesinin, vatandaşları ezen otorite değil, vatandaş haklarını koruyan ve vatandaşlara huzur temin eden bir otorite olması icabettiği söylüyoruz. Vatandaşın huzura, vatanın refaha kavuşmasını istediğimizde de vatan haini bazı kimseler, Doğunun avukatlığı size kalmamış diyor. Kulakları çınlasın, Eski Erzurum ve şimdiki Bursa valisi sayın Fahrettin Akkuthlu'ya binlerce vatandaşın canını ve cebini yakan vesikali ve azılı bir eşkiyanı durumunu izah etmek istediğim vakit, o da avukatlık sana kalmamış deyip aynı şeyi söylemişti bana Doğuda asırlarına eşkiyalık vesikası veren jandarma birlik komutanlarına ve bu vesikalı eşkiyalı müdafaa eden valilere neden kimse birşey demiyor da, biz çektiğimiz ızdırapları söylemek isterken bu kadar haksız ateş puskürtenlere hedef oluyoruz. Son olarak bir Alman Atasözünü hatırlatmak istiyorum: "Milletler adaletle ebedileşir, adaletsizlikle yıkılır". İşte biz vatan ve milletimizin yıkılmasını istemediğimiz için adalet ve hâk istiyoruz

DEMOKRATİK REJİMİN KADERİ

(Baştarafı sayfa 1 de)

mektedir, enti püften şeylerle uğraşarak meydana getirilen başıbozuk ve dağınık bir vasatın nasıl bir rejim getireceğini de bu elverişli vasatı yaratana sormalı

Kendi hasıs menfaatlerine orduyu âlet etmek isteyenler bizzat ordu tarafından ezileceklerdir fakat ozaman da iş isten geçmiş olacaktır

İsmet Paşa bir fânidir İstesek te istemesek te günün birinde ebediyete intikal edeceği tabii kaide ictizasıdır

Bize öyle geliyor ki; çıkmazdan kurtulmanın çaresi, bir demokratik cephe kurmaktır

TÜRKİŞ VE SOSYALİZM

Maalesef Türkiye vasatı Türkş ve Türkş gibilerin kol' gezmeleri için çok elverişlidir Herkeste bir kayıtsızlık Türkiye'nin durumu kısaca şöyle hulâsa edilebilir.

İmam - Memleketimizi her türlü afetten hales eyle ya rabbii Cemaat - Ammin.

Belki bu kayıtsızlık Türkş iktidarının bize nazaran, bazı guruplara nisbeten az zararlı, bazı guruplara zararsız, hatta bazı guruplara faydalı olacağından Ne bileyim ben? Bu kayıtsızlığın, bu gafletin bir sebebi vardır herhalde

Ama biz, kaderimizi imamin duasına ve cemaatin tevekkül ifade eden mukabelesine bağlayamayız. Onun için de doğunun tok ve erkek sesini Türkş'e duyurmakta gecikmiyeceğiz. Bay Türkş, cesetle-rimizi çığnemenen anayasa nizamını ihlâl ederek iktidara gele-miyeceksiniz

Yal Doğuluların Günahı Ne?

(Baştarafı 2 de)

da şüurlu bir insanın bir taraf tutmanın anlamı yatıyor. Kiminle konuşur, ruhi gıdasını nereden alır ve Allah'tan başka kime güvenir. Bu hüküm, halktan kopmanın, kitleleri insan saymamanın, Doğu'yu bir somutige telâkki edişin aşkar ifadesidir. Oysa, Türkiye'de yakınmak gereken tezat bu değildir. Bizzat İstanbul'un içinde Doğu'nun hücre bir koyundeki yedek subay öğretmenden bin defa kötü şartlar içinde yaşayan insanlar vardır. Öğretmenin Doğu koyulundun, Doğu insanlarından farkı sadece öğretmen olduğudur. Biran için öğretmenin durumuna hep birlikte üzülelim, hatta Doğu'ya dağıtılanların hepsini daha başka iyi yerlere gönderebiliriz. Acaba bu çıkar yol mudur? Yurdun geniş imkânları, milli servetin ezici çoğunluğu bir küçük azınlığın yararına işledikçe, enflasyonlar belirli mahalle milyonerleri imâl ettikçe; bundan en çok orta sınıf zarar görecektir ve mukadder akıbet; Fekle'nin insan saymadığı yoksul, işsiz, mülksüz kitleler arasında yavaş yavaş itileceklerdir. Yıllardanberi gazetelere kadar akseden olayların gösterdiği gibi binlerce küçük işletme sahibi, küçük tüccar, esnaf işini kaybetmekte, yüzlerce hise veya üniversite diplomalı insan kahvelerde pineklemekte, harıl harıl iş aramaktadır.

O halde tutulacak yol nedir? Önce sosyal gerçekleri olduğu gibi görelim. Doğu yoksuldu, Doğu'lu hayatın çetin şartları ile boğuşmaktadır, Doğu'lu en ilkel medeniyet araçlarından habersizdir, Kamu hizmetlerinin yeri yok. Doğu'da Evet ne yol, ne hekim, ne radyo, ne telefon, ne şu, ne bu, (yalnız bu yoklar seromonisine Burhan Fekle'nin zannettiği gibi jandarma dahil değildir. Çünkü onlar her zaman fazlasıyla bulunur. Doğu'nun her yerinde) Fakat bütün bu yok-

luklara-muvakkaten ve mecburen Doğu'ya gittiklerimiz için değil-Doğuluların verilemeyen en tabii hakları giderilmesi gereken en makul ihtiyacı gozyle baktığımız zaman, yakınmalarımız bilimsel bir temel, haklı bir şikâyet vasfını kazanır. Ancak Doğu kalınır, Doğu insanlarını çağdaş medeniyet düzeyinin aşarısını eriş-tirebilir, kamu hizmetleri Doğu'ya da teşmil edilebilir; Doğu'lu-larla birlikte, oralara giden memuru da, subayı da, gazetecisi de iyi yaşamak hakkını bulabilir kendin-de.

Buradan varılacak sonuç şudur: Gerek orta sınıf mensupları, gerek-se bu sınıfın fikrîyatını yapanlar emeğin somutlulmasına, yatırımları- nın behrli ceplere girmesine önle-mede, kısaca dengeli bir toplum düzeninin kurulması çabasında, ka-derlerini ve güçlerini geniş emek-çi-köylü kitleleriyle birleştirmek zorundadırlar. Çünkü varlıklı sınıflar lehine gelişen düzenler emekçiler kadar orta tabakanın da zararına yürür.

Doğu'da bulunan subay, memur, öğretmen gibi orta tabaka aydın-ları bu bölgede bulunmayı bir an-garya, bir işkence gibi kabul ede-ceklerine halkın dertlerine eğilme-li, hayat içinde tecrübelerini artır-malı yani ruhi gıdalarını içinde bulundukları sosyal ortamdan almalarıdır. Nitekim yedek subay öğretmenlik sonunda İstanbul'a dö-nen bazı toplumcu sanatçılar ve aydınlar yazdıkları makalelerinde ve konuşmalarında meselenin bu yönüne değinmişler, mahrumiyet, bölgelerinde kendi çektikleri zor-lukları değil, halkın yüzyıllardır içinde çırpındığı yoksulluğu, çare-sizliği anlatmışlardır. Hatta Doğu-luların dertlerine, özelliklerine, dil-lerine eğilmek, bu aydınları içinde bulundukları bütün zorluklara rağ-men, mutlu kılan tek meşgale ol-muştur.

İKİDE BİR

İkide bir ne idüğü belirsiz, lânk ol-madıkları halde tahhîn lütfıyla millet meclisine ve senatoya seçilmiş bazı kimselerin bu mukaddes çarınların kürsüle-rinden aziz Türk Milletinin bir parçası olan doğulu vatandaşlara düşmanlıkla-rını, kinlerini, hakaretlerini ilân ettikle-rini esefle müşahade etmekteyiz. Bu haddini bilmez kimseler pervasızca mil-li birliği bozmaktadırlar. Doğu halkı Türk milletinin bir parçası olarak dai-ma en âsil duygularla vazifesini ifa et-miştir. Durup dinlenmeden milli birliği bozan bu kimselerin Türklüğünden şüp-he etmek haksızlık olmasa gerek.

Bu gibi kimselere katı ihtar zamanı gelmiştir artık. Bunlar millet reyleriyle millete hakaret etmektedirler. Bu boz-guncuların bir hareketine daha şahit oluyoruz. Bakınız 6 şubat 1963 tarihlin-de millet meclisinde vergi reform tasarı-ları muzakere edilirken Ethem Kılıçoğlu ne diyor? Kılıçoğlu diyor ki, Ferit Melen Doğu'lu olduğu için iyi türkçe konuşuyor ve guya bu suretle sayın Fe-rit Melen'in ehliyetli olduğunu ispat edecek. Sorarım size bu heizelerin vergi reform muzakereleleri ve munakaşalarıyla ne alakası var? Bu sığışma gene do-lu Anadolu halkına ve memneverlerine karşı gırtlal bir manevradır.

Evelâ bu adama hatırlatalım ki, o-z doğulular köhne Osmanlı İmpara-torluğunun yadigarı olan ve türkçeye maledilmek istenen pilâ, patyon ve ge-ce kulupleri yosmalarının lisânını

Vahdetin toplu türkçe olarak kabul etmiyoruz. Kaba zannettiği doğu lisânının asıl ecdadımız-dan kalan ve asaletini muhafaza eden esas türk lisânı olduğunu hatırlatmak isteriz. Bunu bilmiyecek kadar türklü-ğünü kaybedenler, bari özünü muhafaza eden ve dünyaca tanınan Türk tari-hine, eski türk edebiyatına Nabî'ye, Nesimi'ye, Fuzulî'ye Yunus'a Türk lisânını ne olduğunu sorsunlar.

Atalarımızın dediği gibi dinimize küfr edenler "barı müslüman olsalar" Bu adama ne diyelim bilemiyoruz.

İyisi mi eger oz Türk ise doğu Ana-doluda kullanılan ceddimizin lisânına dil uzatmasın gece kulubü lisânından vazgeçsin ve aslına rucu ederek doğulu-lardan ozur dilesin ki; hakkında hayırlı ola

Doğunun Eğitim Problemi ve Ziya Gökalp Üniversitesi (Baştarafı 2 sayfa)

oturan gençlerin adı geçen üniversite-lerden birinde tahsile devamlarına ki-yaşla daha az güçlük arzeder. Aynı za-manda Ziya Gökalp Üniversitesi hem dinamik, gene kuşaklar yetiştirecek hem-de bölgenin kalkınmasını omuzlayacaktır. Diyarbakır'da kurulan, "Ziya Gökalp Ün-versitesini Gerekleştirme Derneği"ni Meclislerdeki bütün Doğulu Millet ve-killetlerini, aklı başında olan sağduyu sa-hibi bütün aydınları, bu probleme eğil-meye ve bu elzem tesisi gerçekleştirmek yolunda işbirliğine davet ediyorum.

Xecé u Siyamed

Baştarafı: 5. sayfada

nede gene sanatına devam et-mekteydi. Remo, seneler geçtiği halde hala davası bir neticeye bağlanmamıştı. Bunun üzerine bir gün hırsıyla arzuhalcinin yanına gelerek soze başladı: «Ka-ğetek bıksını makine u binivisi-ni: «Lı huzura reisê cumurı-yetê.

Ez feqirim ez bêkesim. Hew camı u dû tîfalê xweh u bira-yêmi heyı. Çıma heya iro mah-kemâ mı narî seri.» (Cumhur başkanlığı yüksek katına.

Şimdiye kadar niçin muhake-mem bir neticeye bağlanmıyor. Fakir kimsesiz bir insanım. Yal-nız iki sabı kardeşim vardır.)

Arzuhalci Remo'ya bakarak de-di ki: «Ma ez dibêjim qey Tu lı çiya mezinbuyı. Erzuhal jı reisê cumhuriyetê nayê nivî-sandin. jı mahkema mezin te-nivisandin.» (Zannediyorum ki sen hayatını dağlarda geçirmiş-sin. İstida cümhurbaşkanlığına değil daha yüksek adli mercile-re yazılır...)

Remo akşamlar ağır ağır ka-rarırken hazin hazin türkölere başladı. Ancak sabahlara karşı kendinden geçerek uyuya kalır-dı. Remonun ençok sevdiği uzun havalardı. Bunlardan da Xecé u Siyamed başta gelirdi.

Xecé u Siyamed

Xecé werı iro emê hevdu bire-vinin Emê xwe havin welatê jorinı Emê seyda pezkuyiya bıkın Emê xwe xwedibikın

(Xecé gel bugün kaçalım. Ser-had boylarla gidelim. Geçimi düşünme yabancı geyik avlıya-rak geçiniz.)

"Şimdi söz sırası Xecéde"

Lo Siyamedo héft birayémı heyst pismamémı Tıfingé wan urusini barudé wan ingilizini

Desté wan lı ser çakmaké jorinı Wê mı büküjün te bı sermıdı wergerini

(Ey Siyamed, Yedi kardeim. Sekiz amcamzadem var. Tüfekleri kus malı. Kurşunları İngiliz ma-lı, İkimizi de öldürürler.)

ŞİRİN BELDE

Neemettin Denkdemir

gerlendirmekten kendilerini alamazlar. Suyun akışı takip ederseniz kendi-nizi bir anlık yeşil beldenin dahlesinde bulursunuz. Hafif bir rüzgârın esintisi-len dalları sallanan soğut ve kavak ağaç-ları güle gül katmak misalinin Derik'in güzelliğine es olmaktadır. Dahlenin neş-esi kanibirk (kuyulu pınar) ve golba-sının tatlı akis sesleridir. İlkbahardan itibaren bu nezih yillere akın başlar. Oylesine kalabalık ki herkes pur neşe leinde

Dahlenin mehtaplı geceleri unutul-maz hatıralar içinde cazibesine kapılan-lar tatlı gunlerin o sakın hayatını bir daha yaşamak ister.

OKUYUCULARDAN

Derik Ormanları

Bundan evvelki yazımda Derik Ovası'nın susuzluk derdinden bahs etmiştim Bu günkü yazımda da Derik'in (sözüm ona) Ormanlarından, dağlık arazisindeki köylerinden bahs etmek niyetindeyim.

Çok değil, bir iki ay evveldi. Bir iş için Derik ve Mazıdağı İlçeleri'nin dağlık arazisinin merkezi sayılan ve Mazıdağı'na bağlı Şemkân köyüne bir pikabla sekiz on kişi gitmiştik.

Gidiş ve dönüşte gördüğümüz manzaralar yürekler acıydı, Bahis mevzuu köyün en son, takriben on beş sene evvel görülmüştü:

O zamanlar gerek yol boyunca ve gerekse Şemkân'ın civarında adeta hususî surette baş bahçe gibi yetiştirilmiş intibamı veren yemyeşil, yol vermez ormanlıklar görmüş ve bu ormanlıkların umumiyetle o muntakalarda ikâmet eden köylülerin iş birliği ve iş bölümü (her ailenin belli bir kısmı koruması suretiyle) yapmış olmaları sayesinde, hem kendilerinin hemde ammenin menfaati için mükemmelen denilemezde iyi bir şekilde koruduklarını, buna karşılık hasılat zamanlarında kara keçileri için bol bol palamut, kendi yiyecek ve (ihtiyacından fazlasını satmak suretiyle) harçlıkları için de keza bol miktarda Gezo, (kudret helvası) Mazı, Yabani armut, kızvan dağıtılan, nenenguş mahsulünü topladıklarını müşahade etmiştim.

Esasen böyle bir müşahade için on beş sene evvel Şemkân köyüne gitmeye ne lüzum vardır? Ben bir köylü çocuğu değilmiydim? Benim köyüm (Derik'in Rebek köyü) Derik'in batı kesiminde dağlık arazinin eteğinde ve ormanlıklar arasında olan Mezra geri, Mezra Sürevâlké, Mezra Newalé Fitni ve Harami köyleriyle komşu değilmiydi? Bütün bu köyler arasında kalan ormanlıklar, hele Metina aşireti'nin ikâmet ettiği, dolayısıyla mühtitte ÇAYE METİNA (Metina dağı) olarak anılan ve yine kesif bir ormanlık merkezi sayılan Kevirşin, Birç, Tav ik, Bankır, Gerabresik, Buğur vs. gibi birçok köylerin de ormanlıkları yine köylüler tarafından muhafaza edilmek suretiyle şahane değiller miydi? .Te murýe xue bir cem murýe Metina . (Ölülerini Metina ölülerinin yanına götürdüm) sözünün Derik'te hala ravaçta bilmasının ve bu sözün Yaz mevsim'inin kavurucu sıcaklarında gölgelik bir yer bulup sığınabilmelere sarf edilmesinin bile, yakın zamanlara kadar Metina Aşireti ölülerinin (mezarlıklarının) gölgede olduklarını belirtmeye kâfi değilmiydi? Bu gün Metina Aşireti'nin ölüleri değil, sağ olanları bile Yaz'ın yakıcı sıcaklarında sığınacak bir gölgelik bulabiliyorlar mıydı? Şimdi, adı geçen mintikalarındaki ormanlıkların yerlerinde yerler esmiyor muydu? Bütün bunları gözlerimle görmemiş miydim?

Bunlar olmuştu ve neticesini de gözlerimle görmüştüm Hatta o ormanlıkları muhafaza eden köylülerimiz arasında, bir kaç (daha kara olasıca) kara keşimi doyurmak için hususî surette yaptırmış oldukları ufak baltalarıyla büyük işler beceren ve önüne gelen her ağacın dallarını insafsızca kırmak ve kesmek suretiyle yerlere seren ve kara keçilerinin yerde yatan dalların üzerinden büyük bir gürültü ile toplanarak yapraklarını hisirtti ile yemesini (kendisi nefis bir yemek yiyorumsu gibi) iştahla sevir eden ve bir keçininin domyası için bütün ormanı feda edebilen çobanların da bulunduğunu, ayrıca ormanlıklar arasındaki köylerde ikâmet eden vatandaş-

ların yakmak için merkeplerle evlerine birer ikiser yük taşıdıklarını, fakat hem ormanları korumak hem de odun'un kurusunun daha elverişli olması hasebiyle daha ziyade ihtiyar ve kuru ağaçları tercih ettiklerini, kadınlarında (çoğu zaman sırtlarında taşımak suretiyle) çobanların daha evvel kestiği ve bilahare kuruyan dalların, çalı çırpısını toplayıp evlerine götürdüklerini de görmemiş olanlardan ve bilmeyenlerden değildim. Fakat bu gün Şemka yolunda gördüğüm büsbütün feciydi:

Daha Derik'ten çıkar çıkmaz eskisi gibi, muhteşem bir ormanlık görmek ümidiyle hep sağa sola bakınıyordum. Nafile, görünürlerde Orman denilecek bir nesne yoktu. Civarlarda irili ufaklı çırıl çıplak tepeler vardı, Zınaraslıor yokuşunu tırmanırken pikabımız aniden durdu, Yokuşu çıkamıyorduk. şoförümüzün takma ismi amaci idi. Duraklama sebebini sorunca, bilgi bir tavırla biraz da bize teselli vermek çabasıyla, ufak bir arıza sebebiyle motörün ateşleme yapamadığını arızayı derhal gidereceğini söyledi ve az sonra sözünü de yerine getirdi.

Bu on onbeş dakikalık duraklamadan bıstifade ben de dışarı fırlamış, civarları daha iyi tetkik etmek fırsatını bulabilmişim. Bu arada yüksek bir tepede bir ağaçlık görmüş ve adetta sevinçle arkadaşlara görünen ağaçların mevkini sormuştum. Meğer Giarébanyé tepesiymiş. Görünen ağaçlar da katliamlardan kurtulan bir ormanlık parçası değil, eşhasa ait Bağlar arasındaki Badem ağaçlarıymışlar.

Pikabımızdaki arızanın giderilmesinden sonra tekrar yolumuza devam ederek bu minhal üzere Şemka'ya kadar gittik.

Derik Ormanlarına orman demek için bin şahit isterdi. Dağdaki köylerinde içme suları yoktu. Onlar da (geçen yazımda tasvir ettiğim) ova köylerinde içme suları yoktu. Onlar da (geçen yazımda tasvir ettiğim) Ova köylerindeki suni göllerden birer taneye sahiptiler ve davarlarıyla birlikte aynı bulanık sudan içmek mecburiyetinde idiler Mevsim kiş olduğu halde gölleri dolmamıştı. Demek Yalnız Ovada değil, artık buralarda da yağmur yetecek kadar yağmıyordu.

Kürtçe de bir tabir vardır: (xêdê Çiya dibini, berfê lê dibarini) Allah dağa, dağı görecek kar yağdırıyor.

Çiya tabiri çıplak dağlar için değil, yalnız ormanlar için kullanıldığına ve Derikte de Orman kalmamış olduğuna göre elbette Cenabi Hak bize kar değil, yağmuru bile vermekten imtina eder Hele bu Ormanları kendi ellerimizle yok etmiş isek her gün aynı elleri göğe doğru kaldırırsız.

Çoğumuz farkında bile değiliz. Meğer dağ eteğindeki çeşmelerin bir kaç senedir kurumuş olmaları, Derik, Kızıltepe, Mazıdağı ve köylerinde altı yedi senedir verimsiz olan ve bizleri kıtlık tehlikesiyle gırtlak gırtlığa getiren ekinlerin verimsizlik sebebi, hep bu ormanların çou oluşu ve dolayısıyla yağmur'un içme suyunu bile karşılayamıyacak kadar az yağışı imiş Oyle olmasa bizim köyümüzün bir değirmenlik suyu üç seneden beri nereye giderdi? Sözde sulu olan bahcelerdeki meyve ağaçları tamamen kurururlar mıydı? Derik ile Fitni köyü arasındaki Kaniyafatê çeşmesi üç seneden beri akamaz bir kuru çeşme hüviye-

Bedirhan Çınar
Çiftçi - Derik
(Devamı var)

DİCLE - FIRAT'a

Dicle - Fırat

Yazı İşleri Müdürlüğüne

Gazetenizi okudum dağlar kadar memnun oldum Hakikaten vatansever ve namuslu insanların, Vatandaşların dertleriyle alakalanmayan vatandaşları türlü yalan yazı, haber ve baldır bacak resimleriyle uyuşturan gazeteler yanında sizin gazeteniz bir ışıktır. Acaba bunlar bu yaptıklarından sıkılmıyorlar mı? Evet efendim, kendilerini vatansever olarak gösteren fakat hiç te öyle olmayan insanlar var muhitimizde. Şahit olduğum bir vakayı arz etmek isterdim ama kime? Nihayet sizin gazetenizle karşılaştım arz edeyim efendim: Bir gün bir yere gitmiştik. Burası bir türk köyü idi ve sakinleri türk vatandaşlarıydı. Bir intihar hadisesi vuku bulmuş bunun tahkikatı yapıyordu. Kocasını kaybetmiş bir kadın 3-4 yaşlarında bir çocuğu 7-8 yaşlarında görüncesi ve 12-13 yaşlarında bir kayını ile oturuyorlar. Yirmi aydanberi kocası askerde olan kadın ve yukarıda adları verilen insanların oturdukları evde hayvanlar barınmazdı perişan bir haldey-

diler. Kadın henedense intihar etmişti Gittik evin önünde çul gibi birşey vardı kayını yorgan yerine bu çula sarırmış. Evin içine girdik kadın tavana asılı bir iple kendisini boğdurmuş. Üstünde eski, yırtık bir elbise. Ayakları çıplak giyecek ayakkabısı yokmuş. Neyse uzatmalıym tahkikat başladı: Görünceden soruldu görüncede sabah kalktım bu vaziyeti gördüm dedi. Kayından soruldu kayını türkçe bilmediği için tercüman vasıtasıyla soruldu o da sabahleyin kalktığında vaziyeti gördüğünü anlattı.

Berberimizde bir jandarma çavuşu da vardı. Bu adam ne derse beğenirsiniz? Bunlar vatandaş değil, bunların kökünü kazımak lüzum insan nasıl türkçe bilmez diye zavallı çocuğun üzerine yürüyordu. Bir zafer kazanmış gibi de etrafına haşmetle bakıyordu. Ve buna benzer daha neler neler söyledi.

M. Ali Özturan
Özenpınar köyünden
Tutak - Ağrı
(Devamı gelecek sayıda)

Dicle . Fırat'tan

Okuyuculara

MUHTEREM OKUYUCULAR

Dicle-Fırat'ı alâka ve teveccühünüze lâik kılmak için elimizden gelen bütün mahdud imkânlarımızı kullanılmaktadır. Bütün gazete personeli elinize daha mükemmel bir nüsha ulaştırmak için çırpınmaktadır. Şu hususu ithiharla belirtelim ki; Türkiye'de ilk defa bütün baskılara, maddi imkânsızlıklara rağmen ilân ve reklâm almadan kendisini ilân ve reklâm etmeye ihtiyaç duymayan bir gazete, sırf okuyucularının müzaheretine dayanarak çıkmakta ve yoluna şaşmadan devam etmektedir. Bu gazete sizlere altıncı sayısını sunduğumuz Dicle-Fırat'tır.

Okuyucularımızdan bir ricamız var: Bize doğuyu ve doğuları ilgilendiren her çeşit fotoğraf, resim, karikatür gönderiniz Diğer husus ta şudur: Bize bulunduğunuz vilâyetin kasabamın, nafia, maarif, ziraat, belediye, sağlık, vatandaşların devlet dairelerin de iş takipleri vesaire hususlar hakkında ayın yirmisine doğru yazılar, haberler gönderin. Meselâ tohum, kredi dağıtımı Meselâ falan yerde yeni bir okulun açılması veya falan okulun öğretmensiz oluşu Sizler mahallinde olduğunuz için bizden daha iyi takdir edersiniz

Bazı okuyucular güzel yazı ve şır göndermektedirler Fakat sarıh adreslerini yazmadıkları için bu şır ve yazıları yayınlamıyoruz. Bazı okuyucular gene sarıh adres bildirmediği yazı yahut şırlerinin altına bir takma isim atarak göndermektedirler. Bu okuyucularımız sarıh adreslerini gonderdikleri takdirde birer takma isim seçip göndermek haklarıdır Ama evvela sarıh adres lazımdır. Yayınladığımız takdirde kanun mercilerinin bu yazı kimindir? Sorusunu cevaplandıramayız Bu yüzden yayınlamıyoruz. Meselâ, Tatvan'dan Dilbirin

takma ismiyle adresiz bir şır aldık Bu arkadaş adresini gönderdiği ve başka bir takma isim seçtiği takdirde şıri yayınlamacaktır. Dilbirin takma adı Diyarbekir'li bir okuyucumuza aittir. Bunun gibi Van'dan bir okuyucumuz Bextreş takma adıyla ve adresiz bir şır göndermiştir. Bu okuyucumuz adresini gönderdiği takdirde-tabii ki adresi isterse yayınlam istemezse yayınlamayız bizde mahfuz kalır - şıri yayınlamacaktır. Gene Urfa'lı bir okuyucumuz Serhenk adıyla bize bir şır göndermiştir. Adres gönderirse-eminiz ki bu adres göndermeme tamamen bir unutkanlık eseridir-şıri yayınlamacaktır. Ağrı'dan Mehmet Ali Mızrak bir şır göndermiştir. Şıri zayıf olduğu için yayınlamayacağız Okuyucumuzdan daha titiz olmasını bekleriz Zaten anlaşılacağına göre okuyucumuz daha küçüktür Onun için maneviyatını bozmasın daha iyi şırlar yazabilir.

Kıymetli arkadaşımız Hüseyin Sağnıç'ten alâka bahş bir yazı aldık Yazıyı geç aldığımız için gelecek sayıda yayınlamacaktır.

Şimdi sıra şair okuyucumuz İsa Şansa geldi Gazeteyi resmi bayı Omer Altaşa göndermemizi tavsiye ediyor gazete gönderdiğiniz şahsı çoğu kerre bulamıyoruz Bundan dolayı da bizim alman Dicle-Fırat'ı yani kendi malımızı çalmak durumunda kalıyoruz diyor Silvan'da olmadığımız için vaziyeti takdir edemeyiz Ancak İsa Şans neşren cevap istiyor. Maalesef cevap yukarıda söylediklerimizden ibaret kalacaktır Bayramımızı kutlamak zahmetine katlanan okuyucularımıza teşekkür ederiz.

Huzurunuzdan ayrılmak istemiyoruz ancak sütünlarımız mahduttur, sözümüz mecburiyetindeyiz En iyi dileklerinizi sunarız Saygılarımızla
Dicle-Fırat